

**незалежная
газета**

наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў маі 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у серады

У НУМАРЫ

Падазроны падрад на рэстаўрацыю гродзенскіх замкаў

можа атрымаць прыватная фірма «Еўрапрэстыж». Старонка 6.

Засталося толькі загаварыцы

Сацыялагічнае даследаванне «Новака» выявіла кансалідацыю нацыянальнай ідэнтычнасці беларусаў. Старонка 7.

Галерэя «Ў»

Наватарская Галерэя сучаснага мастацтва адчынілася ў пункце прыёму шклатары. Старонка 11.

Чалавек, якога не было

45 гадоў таму знялі Хрущова — недацэненую фігуру ў савецкай гісторыі. Паша Віталь Тарас. Старонка 13.

Граф вярнуўся

Выстава фота Бенедыкта Тышкевіча ў Мінску — трэцяя ў гісторыі. Пасля Парыжа і Вільні. Старонка 15.

• • • • •
«Наша Ніва» з'яўляецца ў кіёсках у Мінску ў сераду ад абеду, у рэгіёнах — у чацвер. На газету можна і падпісацца — глядзі старонку 2.

Навагрудская Галгофа

Семдзесят гадоў таму ў вёсцы Ваўкавічы пад Навагрудкам камуністы закатавалі праваслаўнага святара, пакуль мясцовыя жыхары адседжваліся па хатах. Сёння іх напішадкі зладзілі свой суд над камунізмам. Паша Алесь Кудрыцкі. Старонка 4.

Беларусі пагражае банкаўскі крызіс

Старонка 2

«Кантрольная фішка» перапісу

Старонка 2

Залатое дно Еўропы

Старонка 8

Беларусаў перасадзяць на «Жыгулі»

З 2010 года размытненне іншамарарак можа падаражэць у пяць разоў.

На 27 лістапада запланавана падпісанне ў Мінску новага кодакса Мітнага саюза Беларусі, Расіі і Казахстана. Гэта яшчэ адзін крок да «групавога» ўступлення краін ў Сусветную гандлёвую арганізацыю. І калі перспектыва долуччання да сусветнай гаспадарчай супольнасці застацца замглена, дык вынікі прыніяць агульныя з Казахстанам і Расій мітнага кодакса для беларусаў могуць быць вельмі адчуваўальнымі.

Найперш — значна вырастуць мыты на ўзвод патрыманых аўтамабіляў з-за мяжы. Сёння ў Беларусі яны вагаюцца ў межах ад 0,35 да 2 ёура за кубічны сантиметр аб'ёму рухавіка. Найбольшае мыта бярэцца за машины, старайшую за 14 гадоў. Але такая катэгорыя раздзял. Большасць патрыманых машын, што ўвозіцца ў нашу краіну, маюць узрост ад трох да дзесяці гадоў. А гэта адпаведна мыта ў памеры ад 0,35 да 0,6 ёура.

А піпёр адгучай розінай: у Расіі ўзвод трох-піццігадавага аўтамабіля аблкладацца мытам ад 1,2 да 2,8 ёура. А калі ўзрост аўтамабіля большы за пяць гадоў, памер пошт淫і сягае 6 ёура за «кубік».

Мыта за ўзведены ў Беларусь папулярны VW Golf 2001 года з рухавіком 1800 куб. см складзе трошкі больш за тысяччу ёура, а ў

Бок мыта за ўзведены ў Беларусь папулярны VW Golf 2001 года з рухавіком 1800 куб. см складзе трошкі больш за тысяччу ёура, а ў

Расіі давядзенца заплаціць у казну ў пяць разоў болей. Ніцэйка падічиць, як зменяцца цэнзы на беларускім рынку патрыманых аўтамабіляў.

Пратэкцыянісцкія крокі расійскага ўрада зразумелія. Там хапае сваіх вытворцаў аўтамабіляў. У Беларусі вытворчасць легкавікоў адсутнічае, калі не лічыць іранскіх

скакуноў «Саманды». Зразумела, што па ўніфікацыі мытнай сістэмы на беларускім рынак будзе блісполінна ўвозіцца новыя «Фальксвагены» і «Тайты», сабраныя ў Расіі. Аднак, як шмат беларусаў змогуць сабе дазволіць новы аўтамабіль за месец патриманага?

Працяг на старонцы 3.

Памілаванне без суда і следства

Міністэр распрацоўвае папраўку, якая дазволіць Лукашэнку спыніць крымінальныя справы.

Такую навіну паведаміў міністр юстыцыі Віктар Галаванau. Ён звязаў, што міністэрства распрацоўвае папраўку да крымінальнага законадаўства, якая дасыцьмагчымасць прыпыніць крымінальную справу, калі грамадзянін, супраць якога яна была заведзеная, зваротыўся з хадайніцтвам да презідента. Справа месцам пынкіца да часу, пакуль зварот не будзе разглянуты кіраўніком дзяржавы.

У які артыкул КК збіраюцца ўнесці папраўку, Галаванau не агучыў. Гэта можа быць, напрыклад, арт. 88, які прадугледжвае вызваленне ад

крымінальнай адказнасці ў выпадку дзеяньня расклянія і кампенсацыі нанесенай шкоды.

Аднак такая працэдура супярэчыць Канстытуцыі. У арт. 26 гаворыцца, што «нікто не можа быць прызначаным вінаватым у злачынстве, пакуль яго віна не будзе ў прадугледжаным законам пададку даказана і ўстаноўленая выракам суда, які ўступіў у законную силу». Такім чынам, Лукашэнка забірае ў судоў права чыніць правасуддзе.

На пададку момант у яго ёсць права памілавання. Ён можа памілаваць чалавека, які зваротыўся да яго з хадайніцтвам. Але толькі пасля (!) таго, як адсудзенца суд.

Працяг на старонцы 3.

«Следчым гэта норма развязка рукі», — мяркую юристка Тамара Сяргей.

На першы погляд — гэта як быцьцам бы дабро. Абінавачаны можа кампенсаваць шкоду і застасцца на свабодзе, пазбавіўшы стрэсі сваёй і сябе. Але грамадства не будзе ведаць, ці чалавек шчыра раскляніўся, ці да яго прыміняўся гвалт. Следчым гэта норма развязка рукі... і могуць таксама фабрыкавацца справы на незагворных бізнесаўцаў. Гэта папаўненне бюджету, прычым даволі хуткае.

Банкаўскі крызіс — нагода для адстаўкі Сідорскага?

У Нацбанку бачаць пагрозу бяспечы банкаўскай сістэмы краіны.

Нацыянальны банк заяўляе пра «значную пагрозу» біспесы банкаўскай сістэмы краіны і чакае ад ураду захадаў у спрэве стабілізацыі дзяржбанкаў. Пра гэта крыніца ў органах дзяржаўнага кіравання паведаміла «Інтэрфаксу» — агенцтву, блізкаму да Адміністрацыі прэзідэнта.

З адпаведным лістом да прэм'ер-міністру Сяргею Сідорскага зварнуўся старшыня праўлення НББ Пётр Пракаповіч.

У лісце падкрэслівается, што небяспечная сітуація ў банкаўскіх сектарах з'яўляецца наступствам крызісу ліквіднасці ў

Ажыяту ж у банках не назіраецца

Наш карэспандэнт наведаў шэраг аддзяленняў банкаў у Мінску. Ніякіх чэргаў ці павышанай актыўнасці кліентаў там не назіраецца.

дзяржаўных банках, які нарастася. Сітуацыя ўскладнілася ростам проблемных кредитоў, якія за студзень-жнівень выраслі ў 3,3 разу.

Крытычнае пагарненне ліквіднасці дзяржбанкаў тлумачыцца высокай кредитнай нагрузкай у межах фінансавання дзяржаўных праграмаў. Так, за студзень-ліпень 2009 г. банкі павялічылі абём кро-дзягавання дзяржпраграм у 1,4 разу пры аналігічнай перыяду 2008 года — да 6,76 трлн рублёў.

Як паведамляецца, пры канцы верасня — на пачатку кастрычніка — абём затриманых найбуйнейшым беларускім банкам — «Беларусбанкам» — пацаткаў перавысіў 1 трлн рублёў у днені.

Нацбанк чарговы раз пропануе

Пракаповіч пайшоў у наступ.

ураду зніць патрабаванні да дзяржаўных банкаў па фінансаванні дзяржпраграмаў.

Альтранятывай з'яўлініца чарговага ракапітлізацыі дзяржбанкаў за кошт бюджету.

Трыўожны званок з Нацбанка здолыны спраўдаваць цунамі

на фінансавым рынку.

Фактычна, гаворка ідзе пра то, што найбуйнейшыя банкі, у тым ліку ашчадны «Беларусбанк», стаіць на мяжы неглашэжадольнасці. Даречы, амаль адначасова прышла інфармацыя, што спыніўся рост абёму рублёўскіх дэпозітаў у банкаўскай сістэме.

Ёсць толькі адно але. У крэтычных абставінках канца 2008 і пачатку 2009 году дзяржкістэма захоўвала поўную немату. Тым часам ціпэр небяспечнае высыплінне адносіна паміж лабістамі розных эканамічных курсаў ча-мусіць адбывацца ў адкрытоў.

Банкіры не хочуць больш кро-дзягаваць прымісловасць. А пры-мисловасць зніць занітасці, і прыпыніць выплаты заробку бяз новых кредитоў. Паўстае пытанне, хто вінаваты? Пальцы аўтаматам спыняюцца на прэм'еру Сяргея Сідорскага.

Мікола Бутай

«Кантрольная фішка» перапісу

Калі вы маєце ва ўласнасці больш за адну домагаспадарку, на вас складуць «кантрольную фішку».

У анкете перапісу насельніцтва 2009 трэба пытанне трэцяга раздзела гучыць: ці маєце Вы ў домагаспадарца альбо ў аднаго з яе членуў ва ўласнасці іншася жылое памяшканне? Вось з чым сутыкнуўся адзін наш чытак: перапісчык сам паіншчыць, што іншая маёмастць у вас усё ж такі ёсць. Тлумачачы, што ў адваротным выпадку перапісчыку давялося б запаўці на яго

«кантрольную фішку». Маўляў, і клопат ліпін, і інфармацыя пра маёмастць пойдзе ў пацатковую інспекцыю.

На гарачай лініі «Перапісу насельніцтва 2009» карэспандэнту «Нашай Ніве» патлумачылі: «Кантрольная фішка» насамрэч за-паўніцеца, калі ў вас на валоданні некалькі жыльых памяшканняў. Аднак ігэта звесткі не пойдуть ў пацатковую інспекцыю, як і да-зеныя па ўсіх іншых пытаннях. Студент ліп-ніту глупства, можа, не разабраўся, што такое «фішка», а можа, проста расхваляўся. «Кантрольная фішка» — гэта дакумент, які

запаўніцеца, каб па месцы іншага памяшкання, якое вам належыць, вас не шукалі для перапісу. Гэтая «фішка» адпраўляецца на іншы пункт перапісу, і ўсё. Пацатковая інспекцыя ніякім не дадаваецца, не хвалойцесь».

Ці то студэнты-перапісчыкі настолкі не-падрыхтаваны, што самі не ведаюць, на-вонта і як запаўніць дакументы і «фішкі»? Ці то іншы пацадліўся агульнай паніцы? Дак-ладна толькі то, што ў кожнага з нас застасцца права адказаваць ці неадказаваць на пытанні, паводле ўласнага жадання.

Настасся Шамрай

Не ўсё ў жыцці апошні раз

Падпісацца можна праз Рэдакцыю і праз «Белпошту». Мы рэкамендаем — праз Рэдакцыю

Цана падпіскі праз Рэдакцыю на месец складае **6000 рублёў**.

Наша сістэма дастаўкі газеты за 3 гады даказала сваю надзеінасць. Усе тыя, каго такі спосаб атрымання газеты задаваліяне, хай застаўца вернымі такой падпісцы. Мы зможам дастаўляць Вам газету хутчэй або з той жа хуткасцю, што «Белпошта».

Падпісныя індыксы ў каталогу «Белпошты»: для людзей — **63125**, для прадпрыемстваў — **631252**.

Падпісацца можна на кожнай пошце. Цана гэтай падпіскі — 8 520 руб. на месец.

ПАВЕЛА МАТЛЯНСКІХ			
Імя, фамілія, пасм.: Імя: Павел Фамілія: Матліанскі			
ІДУЧЫЙ АДРЕС:			
Від апінты	Від апінты	Дата	Сумма
За газету "Наша Ніва"			
Агульная сума:			
3012 206 280 014			
Асабіевы разумум:			
ІДУЧЫЙ АДРЕС:			
Від апінты	Від апінты	Дата	Сумма
За газету "Наша Ніва"			
Агульная сума:			
3012 206 280 014			
Асабіевы разумум:			
ІДУЧЫЙ АДРЕС:			
Від апінты	Від апінты	Дата	Сумма
За газету "Наша Ніва"			
Агульная сума:			
3012 206 280 014			
Асабіевы разумум:			

Каб штотыдзень атрымліваць газету,

дасылайце адрасы і гроши за газету. Кошт на месец — 6 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць газету паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і телефоні. Гэта можна зрабіць праз: тэлефон: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г.Мінск, а/с 537.

2) Просім у бланку банкаўскай паведамлення ўсіх паштовага пераказу дакладна і разборліво назначаць адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'еду.

Дзякую за ахвяраванні

Святаславу Г. з Талачынскага раёна.

Міхасю Т. са Слуцкага раёна.

Віталію П., Сяргею К., Васілю Г. з Мінскага раёна.

Н.Л. з Дзярляцкага раёна.

Л.Ш. з Віцебска.

Антаніне К. з Крупскага раёна.

А.Р. з Шаркаўшчынскага раёна.

Ін. П. з Пухавіцкага раёна.

А.Г., Вользе П. з Бабруйскага раёна.

Уладзіміру Я. з Барысаўскага раёна.

Т.Ш., Лілі Л. з Маладзечанскага раёна.

І.В. з Бярозаўскага раёна.

Валянціне М. з Навагрудскага раёна.

Аляксандру П., В.Ж. з Полацкага раёна.

Памілаванне без суда і следства

Праця газеты

Прывінаў для ўнісэння такіх патрываў можа быць некалькі. На думку правабаронцаў, яны разлічаны ў першую чаргу на тых, хто бярэ хадар нажываеца незаконнымі шляхамі да і т.п. Фактычна — на чыноўнікі і бізнесаўцу. Можна будзе законікі прымусіць іх аддаць сваю мæмасць. У

якасці прыкладу прыгадаюць выпадак са старшыней праўлення гандлёвага дома «Ждановічы». Яўгенам Шыгальевым, якога асудзілі за злужжаванне службовымі паўночтвамі, а пасля вызвалілі з-пад варты указам Лукашэнкі пад заставу 10 мільярдаў рублёў. У выпадку прызыненія закону такіх справы можна будзе праварочаць масава і на легальны аснове, лічач эксперыты.

Вольга Жарнасек

Камісія па пытаннях памілавання пры презідэнце

структур, утвораная паводле указу Лукашэнкі ад 3 снежня 1994. Яе склад зацвярджаецца ім асабіста. Камісія разглядае хадайніцтвы пра памілаванне асуджаных і прымае рашэнне простай большасцю галасу. Калі рашэнне станоўчae, хадайніцтва і матэрыялы справы перадаюцца кірауніку дзяржавы для канчатковага рашэння. Вызваленне асуджаных за эканамічныя злачынствы адбываеца пры ўмове пералічэння ў бюджет значай сумы. Цяпер камісія ўзначальвае намеснік кірауніка Адміністрацыі презідэнта Валер Мікевіч. Ён змяніў на пасадзе Наталлю Пяткевіч.

Былыя суддзі Канстытуцыйнага суда: «Гэта адназначнае парушэнне Канстытуцыі»

Валерый Фадзееў і Міхail

Пастухоў: Можна ставіць крýж на такім панянцы, як злачынства.

Валерый Фадзееў: Ёсьце заканадаўчая ўлада, ёсьць выканавчая, ёсьць судовая. У презідэнта ёсьць толькі права памілавання, але німа права ўмішання ў судовыя працэсы. Гэта адназначнае парушэнне Канстытуцыі і правоў чалавека. Меру пакарання павінен вызначаць суд. Навоніта ўносяцца такія патрываў? Можна, каб вывесці з-пад крýмінальнай адказнасці асобаў, якія змогуць ад-

купіцца.

Міхail Пастухоў: Такія змены парушаюць асноўныя прынцыпы крýмінальнай адказнасці. Выходзіць, злачынца можа заплатіць гропы і стаць свабодным? Хто на браў хабару, выйдзе на свабоду, а белы будзе сядзець? Парушаеца галоўны прынцып праўасудзіцы — прынцып справядлівасці. Можна ставіць крýж на такім панянцы, як злачынства. Злачынства становіцца таварам. Гэта будзе разбічваць тых, хто парушае закон.

Гутарыла ВЖ

...перасадзяць на «Жыгулі»

Праця газеты

Пакуль невядома, якім будуть пошліны на аўто паводле новага кодэкса. У прэс-службe Мытаага камітэта каментаваць гэтую тэму альмаляюцца. Але наўфар Расія пойдзе на паніжэнне мыт.

«Былы дойчы перамоўы, але адназначна будзе расці ўровень — недзе 30—35% на новыя аўтамабілі», — папервілі ў інтэрв'ю «Еўрападыё» намесніца кірауніка дэпартамента замеж-

най гандлёвой палітыкі Міністэрства індустрыі і гандлю Казахстана Алія Алімбетава.

Дзяржаўныя мытныя камітэты папярэджвае суб'екты гаспадарання, якія займаюцца замежным гандлем, што новы кодэкс хутчэй за ўсё ўступіць у сілу 1 студзеня 2010 года. І запраша ўносяць свае прапановы па ўдасканаленні праекта. Гэтай прапановай пакупль што можна скарыстацца. Прынамсі, пасправаць гэта зрабіць.

АП

Беларусь прапануе МВФ «іржавае жалеза»

Стай вядомы папярэдні спіс прадпрыемстваў, якія беларускія ўлады гатовыя выставіць на наступных годзе на адкрытыя таргі ў адпаведнасці з умовамі Міжнароднага ва-лотнага фонду (МВФ).

У папярэдні спіс ўнесены ААТ «Мінскі падшипнікавы завод», ААТ «Мінскі завод пеñістых він», ААТ «Бабруйскі машынабудаўнічы завод», ААТ «Чырвоны мазыранін», а таксама ААТ «Турыйскія комплексы «Брэст — Інтурыст».

На меркава беларускай эканомікі, усе яны сэрэднія прадпрыемствы, з гледзішча дзяржаўных інтаресаў стратэгічным з'яўленацца пэўні МПЗ.

Прадпрыемствы цяжка аднесці да «фамільнага срэбра». Хутчэй, гэта «фамільнае жалеза», якое на працягу некалькіх гадоў улады да паспяхова спрабуюць прадаць.

Прыватацыя — адна з умоваў далейшага супрацоўніцтва МВФ з Беларуссю.

СМ: паводле «Ежедневніка»

Па меркаваў беларускай эканомікі, усе яны сэрэднія прадпрыемствы, з гледзішча дзяржаўных інтаресаў стратэгічным з'яўленацца пэўні МПЗ.

Прадпрыемствы цяжка аднесці да «фамільнага срэбра». Хутчэй, гэта «фамільнае жалеза», якое на працягу некалькіх гадоў улады да паспехова спрабуюць прадаць.

Прыватацыя — адна з умоваў далейшага супрацоўніцтва МВФ з Беларуссю.

СМ: паводле «Ежедневніка»

«Захад павінен падтрымаць»

Аляксандр Лукашэнка запатрабаваў стварэння прынцыпа новай сістэмы ажыццяўлення кантрольнай дзейнасці. Дзяля гэтага распрацавалі праект указа «Аб узаконеніі кантрольнай (нагляднай) дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь».

Нацбанк прапанаваў не распяціць дзяяньні ўказа на праўверкі банкаў. На думку Пітра Пракаповіча, гэта звязана з пытаннем незалежнасці Нацбанка, што з'яўляецца ўмовай у працы з Міжнародным валютным фондам. Лукашэнка выказаў узлүненасць, што ў гэтым выпадку пазыцыя беларускага боку будзе зразуметай і прынятай.

МВ

пісана ў загадзе адносна банкаў. Захад павінен падтрымаць, бо мы спрабуем тут не кіраўцаў банкамі, а зберагчыў банкаўскую сістэму».

Пры гэтым ён адзначыў: «Вядома, не мусіць быць рашэнніу, якія б пагаршалі імдзік краіны перед міжнароднымі арганізацыямі. Міжнародная фінансавая інтытуты мусіць быць пайфармаваныя пра новую сістому кантролью. Лукашэнка выказаў узлүненасць, што ў гэтым выпадку пазыцыя беларускага боку будзе зразуметай і прынятай.

Цікавая акалічнасць. У гатэлі

Мілінкевіч: Аўтарытарная мадэль пазбаўляе краіну будучыні

У Празе пад патранажам Вацлава Гаўла праішоў штогодовы «Форум-2000». Беларусь рэпрэзэнтавалі старшыня Руху «За Свабоду» Аляксандр Мілінкевіч і старшыня аргамітэга Партыі свабоды і прагрэсу Уладзімір Навасяд. Мілінкевіч — ён выступаў па-французску — зазначыў, што «аўтарытарная мадэль сама выдзе нашу краіну ў тупік, пазбаўляе будучыні».

«Марыёт», дзе пасялілася большасць удзельнікаў

«Форума», унраку не было ні халоднай, ні гарачай вады. Гасцім давялося мыцца на першым паверсе ў звычайнай прыбліжані.

Газету не зарэгістравалі, бо ў рэдактара няма вышэйшай адукацыі

Міністэрства інфармацыі адмовіў ў рэгістрацыі недзяржаўнай рэгіональнай газете «Магілёўскі час» з прычыны... адсутнасці вышэйшай адукацыі ў галоўнага рэдактаркі. У канцы

Як у іншых?

У Расійскай Федэральні памілаванне можа адбыцца толькі ў тым выпадку, калі следства па крýмінальнай справе завершана і вынесены вырас суда. Згодна з крýмінальным кодэкsem РФ, памілаванне ажыццяўляе прэзідэнт краіны. Ён можа не толькі пазбаўіць ад пакарання, але і зменіць іх пазбаўлення волі, зніць судзімасць.

У Германіі прэзагатыва памілавання належыць як цэнтральным органам улады, так і мясцовым. Улады федэральных земляў маюць права памілавання ў дачыненні да крýмінальных злачынстваў. Больш цікавы злачынцы (напрэклад, зэрарысты), могуць быць памілаваныя толькі прэзідэнтам Германіі. Аднак ён можа перадаць права памілавання міністру юстыцыі краіны.

Гадобная практика ўжываеца таксама ў Швейцарыі і ЗША, дзе працэдура памілавання залежная ад цікавасці ўчыненага злачынства.

А у Вялікабрытаніі права памілавання да сёняшняга дня належыць выключна манарху. Прыным незалежна ад цікавасці і роду злачынства.

АП

Былая кірауніца справаў прэзідэнта Галіна Жураўкова выйшла на свабоду пасля прысыду.

Сітуацыйная кааліцыя: Лукашэнка і Юшчанка

На саміце СНД у Кішынёве адбылася вострая пікроўка між кіраунікамі Беларусі і Украіны з аднаго боку і Расіяй з другога.

Паводле словаў Лукашэнкі, ён задаў пытанне міністру фінансаў РАФ Аляксандру Кудрыну: чым кантрольна Расія з яе велізарнымі рэзэрвамі можа дапамагчы краінам СНД?

Ён адзначыў, што на пасяджэнні «мoіна выступіў Віктар Юшчанка, яго аргументацыя была забойчай». Паводле слоў беларускага кірауніка, галоўнай думкай выступлення ўкраінскага прэзідэнта было то, што на Беларусі, на Украіне не быў бы патрабонікі краінскіх кредиты, калі бы функцыяналавала зона свабоднага гандлю.

Іншую версію размовы падаў расійскім журналістам міністру фінансаў Расіі Аляксандру Кудрыну. Ян пераадае агентству РIA «Новыні», Кудрын заявіў, што «быў здзіўлены тым, што беларускі прэзідэнт Лукашэнка не валаодзе інфармацыяй аб той фінансавай дзяломоў ў выглядзе кредиту, якую Расія аказвала Беларусі апошнія два гады».

Ён падзяляўся з журналістамі зместам дыялогу, які, паводле яго словаў, вёўся ў прысутнасці іншых кіраунікоў дэлегацый удзельніц Садружніці. «Высветлілася, прэзідэнт

Беларусі не ведае, што за апошнія два гады Расія аказала яму фінансавую дапамогу ў памеры 3 млрд даляраў ЗША», — сказаў віц-прем'ер.

Паводле словаў Кудрыны, прэзідэнт Беларусі двойчы перапытваў яго, ці сапраўды гэта лічба адпавядае роначасці, і ўскосна выказаў здзіўленне з нагоды таго, куды ж пайшлі

Міністр фінансаў Расіі: Лукашэнка не ведае, на што патрачаны тры мільяды даляраў расійскіх крэдытаў.

гэтыя гропы.

«Эмцаўнайная прамова Аляксандра Рыгоравіча, у якой прысутнічала пышная элітэта і рытарычныя пытанні, звязалася да просьбы аб выдзяленні Расіі яшчэ аднаго краінскага Беларусі».

Мікола Бугай

верасня Міністэрства інфармацыі не зарэгістравала яшчэ дзве недзяржаўнай рэгіональныя газеты: «Салігорск плюс» і «Новую газету Бобруйска», спаслаўшыся на то, што ў жылых памяшканнях нельга зайніцца вытворчай дзейнасцю. Хоць такі падставы для нерэгістрацыі закон не прадугледжвае. Гаворка ідзе толькі пра выдачу ліцензіі — пасведчання, а не саму дзейнасць. Ноңсэнсам было б здымашы вытворчыя памяшканні задоўгат да пачатку вытворчай дзейнасці і не маючы ліцензіі.

Зміцер Панкавец: МБ; цыт. БЕЛТА

Семдзесят гадоў таму
 ў вёсцы Ваўкавічы
 пад Навагрудкам камуністы
 закатавалі праваслаўнага
 святара, пакуль маскоўская
 жыхары адседжваліся
 па хатах. Сёння іх
 нашчадкі зладзілі свой суд
 над камунізмам. Піша
Алесь Кудрыцкі.

Той, хто едзе па трасе з Карабіч на Навагрудак, адразу заўбажае, як змяненіца краівід. Палеткі, перарэзаныя паскамі лясоў ды мелірападобнымі каналамі, раптоўна саступаюць месца лясістым узгоркам. Штораў вышэйшыя, яны, здаецца, падкідаюць падарожніка да самага неба, па якім, нібы марскіх хвалей, імачыя калматыя аблокі. Зямля падстаўляе сонцу свае плечы, на якіх зіхціць бронзай ды золатам восеньская лістота, дзе-ніде скрываўленая трывожнымі племінкамі чырвяні.

Збочыўшы з гасцінца налева, кілемтрай за дранаваніцамі пад Навагрудак, мы трапляем у вёску Ваўкавічы. Нас вітаюць старыя могілкі на стромым, парослым дубамі ды клёнамі грудку. Вёска вялікая. На галоўнай вуліцы — двухпавярховыя панельныя дамы на дзве сям'і: аграгарадок савецкага часу. Шэрасць будынкаў ратуюць пярэстыя кветкі ў прысадах. У адным падворку заўважаем... «Пагоню». Вялікая пыльца з гербам здзяліла свеціцца белым ды чырвоным. «Толькі ж вы не думайце, што ён гэта знейкай мятай зрабіў», — заспакоібае нас мясцовая кабета. — Як школу зачынілі, усё з яе паразігвалі. Вось ён і ўзяў «Пагоню», каб сцяну адрамантаваць».

Кола гісторы

Ваўкавіцкая школа — савецкі будынак з сілкітнай цяглы, вялікі, але пусты. За пыльнымі шыбамі відаць старыя насынгазеты. З давнінай на першым паверсе ліцца спеў — ідзе праваслаўная служба. У пакойнік, які раней быў школьнай майстэрні, не ўбіцца. Мужчынаў вобмаль, большасць наведвікаў — бабулі ў хустках. Тутасі і святары з усіх навакольных прыходаў. Архіепіскап Навагрудскі і Лідскі Гурый, паважны, з высоцкім нігучымі голасам, асвячыае новую ваўкавіцкую царкву, якую размесціць ў гэтым бацінцы. Ствараю, драўляную, якую прастаўляла амаль ста гадоў, разబралі святыні яничэ ў 1964 годзе. Зрабілі з яе прыбудову да першай вісковай школы. Пасля і гэту школу раскідалі, бірвеннен спалілі ў лазні, ды збудавалі новую, паганянную. Гады з трэх таму і яе зачынілі — няма вчыніў. Ціпер у адных з пакойнікай быўной школы зноў адчыненіца царква. Кола вісковай гісторы замкнулася, ды толькі круціць яго ўжо амаль няма

Навагрудская Галгофа

каму.

Убранне новай ваўкавіцкай царквы па-вісковому наўнёне, без шыку, але прыхаджанам наўта даспадобы. Атмасфера, нібы на Вілкіцкім Хор выводзіць «О, Божа Спасе». Бабуля ў чырвонай хустцы, седзічы на ўслончыку ли сцінны, шэпча суседцы: «Ты блізінula, які прастол/харшы зляпіl, усё-усё! От хораша! Людзі далі траху, колкі маларозу тут сабе ногі».

Адна з кабетаў абыходаў народ з кошыкам — «скарбонкай». Прыхаджанкі спісцакаюць у зморшчаных далонах тысячнай паперкі. Царкву аднаўлялі за грона мясцовых жыхароў. Рабіць складкі пачалі ад сёлетній Радзіўіцкіх. Жыхары Ваўкавічай ды навакольных вёсак наважыліся на такуя талаку невыпілкована. Ужо сем дзесяцігоддзя над імі вісіць покрыва жахлівай гісторы, якую не дас гэтым мясцінам спакою, вярэдзіць душу.

Крылававы шлях

«Тут праўды нікто вам не скажа. Поўнае праўды. Тут многа чаго кажыны бачы, кожны чуў, ды асаблівия не любіць наўта гаварыць, хто наўта

шмат знаюць», — абаціліва кажа, зірнуўшы жывымі цікаўнымі вачыма, невысокі лядок у сіній пляскатай кепцы ды старым, але ахайнім палітончыку.

82-гадовы Сава Самсонавіч Васік — адзін з нямногіх мужчынаў, якія прыйшлі на службу ў новую царкву. Тут што на чалавек — то гісторыя. Вось і спадар Васік сербанду долі: у армію загналі на Урал, памарозіў там сабе ногі.

Але тое страшнае, пра што ён апавядзе, албітось, калі ён быў 12-гадовым хлапчуком.

У верасні 1939 г. Ваўкавічы на пару тыдняў трапілі ў паласу беззладзіці (польская ўлада сыпала, а савецкая якіслед не ўсталівалася). Адначынно нікто не ўспевалі выцягнуці ў хату, што стала насыпраць царкву. Тут жыў вісковы бацюшка Мікалай Нядзведскі разам з сям'ёй — жонкай Верай і маленъкай дачкой.

Гэта былі падпольщицкі, актыўныя сты мясцовай партыйнай ячэйкі.

Прыход савецкай улады развязаў ім рукі, ап'яніў кар'ернымі перспектывамі. Бацюшку павялі праз вёску. І не простила вялі, а збівалі, вырывалі

бараду ды вусы, білі жалезнім прутом па бараках. Кацілі праходзілі праз вёску Амневічы, айца Мікалая прымусілі паўці на карачках, алін з катагу ехалі на ім верхах. Мясцовыя жыхары моўчкі назіралі э́за фіранак. Абараніць свайго бацюшку не выйшалі нікто: баўліся за сабе і за свае сем'і.

Нехзабаве каты збочылі на хутар, дзе на два дні замкнулі скалечанага святара ў склепе. На трапі дзень павялі яго далей, у лес ля вёскі Сянеўцы. Знайшлі там схаваны ад людскіх вачей лісісты ўзгорак і пачалі забіваць. Сначатку прымусілі яго капаць сабе магілу. Пасля адрозілі пакутніку вушы. Пасля выкалалі вочы. Пасля метадично пераламалі косткі і, раз'юшаныя нечым, што яны начулы ад ахахіры, адцілі бацюшку язык ды дзетародны орган...

Абязялі взроўкай ногі, перакінулі цела праз сук ды апусцілі ў магілу. Зразумеўшы, што бацюшка памёр, каты пакінулі яго, скрученага, ляжаць на макаўцы гары...

«Свае гэта былі людзі, свае, — каза Сава Самсонавіч. — Яны быў палітыканты пры Польшчы... Ня яго заселіся. Нядобрая людзі, грубия...»

раптам паўжартам, але з наспінаграй, дадас: «Ці толькі не зрабіце мне, што я быў замешаны! Мне ўжо 83 гады, пчэм яне цягні будуць!..»

Дэятуль жыве страх у людзях.

Хросны ход

Хросны ход ліёцца з царквы на вуліцу і кіруецца ў той самы шлях, якім каты вілі айца Мікалая Нядзведскага. Хто не можа даць аўтады да грамады, выхадзяць на ганкі хатаў з кветкамі, хрысціцамі. Архіепіскап біраў венічак і мімаходам акрылае іх святой вадой.

Ззаду калону суправаджваюць «хуткай» і міліцыйскі «ўзакі». У полі стаіць напаўразбрараны прыўідны будан з пустымі вачымі ваканіцай. «Эту ферму на месцы могілкі пабудавалі, — падказвае манашка. — Тут дзесяці рачані чарапамі ў футбол гуляліся». Абсурдная карышчі. Навокал палеткі неабслядныя, вольнага месца — хоць заўся. А вось жа выбаралі менавіта гэты пагорачак з могілкамі, сплыжылі бульдозерам крыжы ды збудавалі ангар для быдла... А ў выніку — пустка.

Каб не цигнуча паволі ўтару, марнуючы патіва, міліціянты абга-

Айцец Мікалай Нядзведскі.

З прыходжанамі.

Царква ў Ваўкавічах. 1937 год.

З АРХІВУ СРАМНОВА

З АРХІВУ АЛЯКСАНДРА

рэпартаж

Нялёгкае ўзыходжанне на навагрудскую Галгофу.

Георгій Шаплялевіч – пляменнік закатаванага святара.

няноць калону ды становіца на адхоне, сирод кустоў. Наўлізшыся да іх, архітэктан на момант прыпыніўся, мeraе поглядам «узім» і... шчодра абдае яго святой вадой. Заспетыя зінцацку, міліцянты ў кабіне разублены пасміханаці.

Дарога ідзе штораз вышый, з аднаго пагорка на іншы. Крайняй адчыніцца франтастычны. На дадзенай пляцоўцы – блакітныя ды фіялетавыя стужкі далейшых лісоў на Узгорках, скаваныя ў смуже. Бліжэй – залатыя ды залёна-смаргадавыя пагоркі ды раскіданыя памікімі хаты. Перавалішы за гару, людзі бічуюцца з дарогі. Кроцяці краем лесу, заглыблюючы ў гунчар. Зялёны паўзмрок Спевы альдоўцаў тымнічных рохам. Дарога ідзе ярам, глыбей і глыбей. І рабтоўна разумеецца, што стаіші па падножжа сапраўднай гары, такой высокай, што дадвіцаца задзіраць голаў, каб пабачыць сонсы на яе вершаліне. Весьяна, навагрудская Галгофа.

Пачынаецца нялёткае ўзыходжанне. Людзі паволі караскаюцца па сліскім, кругтым схіле. Бабулі трывоюцца адна за адну, маладзейшыя дапамагаюць старыашым. Вось, на рапще, і кръж на макаўкы гары. Дрэвы падцам расстулоўца, зверху леплацца сяветло. Калі зірнешні з гары ўніл, то рапта людзей нагадвае распісаныя падаркі.

Пачынаецца малебен. Нават каманда «хуткі дапамогі» ў чырвонай уніформе трymае ў руках свечкі. «Гэтым подзівім, пачалавечча-му бессенсісным, а па-хрысціянску му прыкладным, айцец Мікалай выявіў сябе сапраўдным пераймалінкам Господа нашага Ісуса Хрыста», – звіярства да грамады архітэктан. Царква разглядае пытанне запіччання закатаванага святара ў лік беларускіх святых. Магчыма, на гэтым месцы паўстане царква ці капліца, а хросны ход будзе адбывацца штогод.

Аповед сведкі

Людзі стаіць паўколам ля сівень-кай бабулі, якая пачынае свой сумнігаповед. Яе бабка быў адрінімі, хто вызвызаў дапамагчы жонкы айца Мікалая адвезді на могілкі цела пакутніка. За гэта іх потым переславалі саветы.

«Матушка вельмі з башкімі на-шымі жыла-дружыла, – распавядае бабуля. – І вось матушка тры дні хадзіла, пукала яго. І потым на тройці суткі, гэта і кажу ісцінна, сасіла яна сон. Што хадзі туды, за Гаравічамі тут гэтага, Сянежычы, і зірні на-права, ён ляжыць на лисочку. Яна па-гэтым сне пайшла, пукала і кашка-нула, і знайшла яго шкарэпту. І пайшла, і кажа, хто ж... Але ж весь Ваўкаўчы, стаівачы, хат, нікто: пабаяліся ўсе. А маці мая на башкы кажа – засладай. І прыхалі сюды, на гэтае месца, забрали.

Я, мне было тады трынаццаць гадоў, разумееце. Маці нават мяне не дапускала, каб я надта ўжо гля-дзела. Ён распавяў, што нарадзіўся айцец Мікалай у 1890 г. на Бела-сточынне, у сям'і праваслаўнага свя-тара. З усіх дзесці дзяцей Мікалай адзіны пайшоў па шляху бацькі. Дзесяц атрымалі добрую адукацыю. Гэта сястра ваўкаўчыка бацькоў Дар'я, як і мяне, скончыла Бясту-жайскую курсы ў Смольнінскім інстытуце ў Пецярбурзе, а брат Сяргей – Чутчэўскую юнкерскую вучыльню. У 1919 г. ён занішні на Самары разам з тысячай іншых белых афіцэрў, якіх патапілі бальшавікі. Іздойны та-варышы гэтых бальшавікоў пагрука-ліся ў дверы яго брата ў 1939 г.

Калі глядзіш на фота айца Мікалая і на твар яго пляменніка, то адразу адчуваеш добры сяменіны стры-жан. А вось катай напанатку незайд-дросні лёс. Па словам мясцовых людзей, два з іх павесілі, адзін утапіўся ў ваўкаўчыкі сажакамі, іншы напіўся, і конь, збіўшыся са шляху, закрупі яго насмерть у воз. Яшчэ адзін згінуў недзе ў сібрскіх лагерах.

Скончыўшы апюэд, старыя кабеты шчымлілі звіярнулася да ўсіх пры-сущных: «Дзякую вам усім-усім, мае дарагі, што вы жывіць, дзякую вам, што вы памагілі тут аднівай усе гэтыя паҳароны... Каб ве Бог берагаў да канца, вашых дзетак, усіх вас...»

Здзяеца, не засталося нікога, на чые вочы не набеглі б слёзы.

Пляменнік пакутніка

Адніз з узделнікаў христага ходу звіярту на сябе асадліў ўагу. Сівалосы, мужчына, гадоў пад піцызесці, высокі, добрае паліто, да бляiskу начынчына боты. Ён пічы-рамаляўся, але трывалісі сіліца. Гэта быў пляменнік закатаванага святара, Георгій Шаплялевіч. Ягоная маці, у дзяяцтве Клаўдія Нядзведская, была сістрапай айца Мікалая. «Пера-пачынае найглыбейшае пачынніе смутку, – падзіліся пачынніцай Георгій Віктаравіч. – Узгадваю словы ма-тушки, це і Веры: усіму адзадса на-лежнае, усё стане на сваё месца. Гусі нашы сям'я, усё пакаленне Нядз-

кальіці царкву разбурылі пад школу. Цяпер школу ператварылі ў царкву.

ведскіх ні на кога з людзей, якія здзейснілі гэтае жахлівае злачынства, мы не трымаем ліха. Усіму ад-дасца Творцам. А мы ў дуні прызна-сём на ўсю раштуп нашага жыцця па-міць пра гэтага добрага чалавека, па-ствара Божага, які да канца дане-свой крыж на этуго гару».

Георгій Іванавіч выкладае ў Ганд-леў-еканамічным каледжу ў Навагрудку. Ён распавяў, што нарадзіўся ўз-дасці айцец Мікалай у 1890 г. на Бела-сточынне, у сям'і праваслаўнага свя-тара. З усіх дзесці дзяцей Мікалай адзіны пайшоў па шляху бацькі. Дзесяц атрымалі добрую адукацыю. Гэта сястра ваўкаўчыка бацькоў Дар'я, як і мяне, скончыла Бясту-жайскую курсы ў Смольнінскім інстытуце ў Пецярбурзе, а брат Сяргей – Чутчэўскую юнкерскую вучыльню. У 1919 г. ён занішні на Самары разам з тысячай іншых белых афіцэрў, якіх патапілі бальшавікі. Іздойны та-варышы гэтых бальшавікоў пагрука-ліся ў дверы яго брата ў 1939 г.

Калі глядзіш на фота айца Мікалая і на твар яго пляменніка, то адразу адчуваеш добры сяменіны стры-жан. А вось катай напанатку незайд-дросні лёс. Па словам мясцовых людзей, два з іх павесілі, адзін утапіўся ў ваўкаўчыкі сажакамі, іншы напіўся, і конь, збіўшыся са шляху, закрупі яго насмерть у воз. Яшчэ адзін згінуў недзе ў сібрскіх лагерах.

«Аджывае дзярэўня»

На аўтобусным прыпынку ля за-чынечнай школы (ш. лепей казваць, як новай царквы) паселі на ўслоне тры бабулы. Першыя дзве – маладэ-жныя (гадоў пад сімдзесят). Адна га-манікай, а іншыя, наадворт, прамаў-ляе сілім гучнымі цікітам (дактары няздолблівай віронуць гэта). Называ-цца якічынны ёзбяліся, адлартаналі-ся: «Вы нас пасадзіце, мусіць?». Прадставіліся толькі 82-гадовая Веры Антонаўна ды 84-гадовы Іван Мікалæвіч. Веры Антонаўна – мініяцюрная бабулька ў плащыку ды з кічкам. Мае ясны разум ды чыстыя голас. Іван Мікалæвіч у мадалосці, відавочна, быў высокі, ладны мужчына. Не прысцеў ні разу, як жанчыны адпачывалі, усё стаяў, аба-

праючыся на кіёк.

Старыя ўзгадваюць сталінскія часы без асадлівай сімпліт. «У нас, у Агародніках, быў такі. Сказали, што ён займаўся, як той казаў, супраць савецкай улады. Прыйшлі, сабірайся. І тыкеле яго бачылі. Вось гэта і раблася. Час гэтак, як той казаў, пераходны. Безуладзе», – узгадвае Іван Мікалæвіч. «Тая ба-ба сказала, што дзякі Богу, што Сталін пам'ер», – узгадвае гаманікава кабета. «З Карапіцага раёна», – да-дае шыгам суседка. «Дваццаць піць гадоў да лі», – павіярдаюць дзед.

Сёня часы вальнейшыя. «Цяпер што хочаш гавары, хай хто хоча ўжо пам'яра», – кажа гаманік. «Пря-таўшынку што хочаш гавары», – згодна сіліць яе знаёмага. «Ціпрака лепши жыць, спакіней», – адказа-юць усе разам. «Раней якія ў страху людцы былі, ястребкі былі, з пістолетамі хадзілі», – вохіса ціхмінёвіца бабулы. «Дзяяць голых пакінуць, а забіруць і пасхалі», – абраусціца гаманікай. «Ужо за немім то было ж не вытрымаваць! – распавядае Веры Антонаўна. – Не ведаеш, ці ты немі-цу адкрываеш, ці то партызану».

«Вельмі наш прыход быў!» – са скумпак пераключаецца яна.

Займаець дажджыкі. Старыя разга-рнулі парасонікі ды патапілі дахаты.

«Тут жыццё сапраўднае»

Адным з нешматлікіх маладых людзей на хросным ходзе быў Зміцер Арошо. Сам родам з Ваўкаўчыкам, ён выбіўся ў людзі, вы-вучыўся ў БДУ, зрабіўся журналістам. Пра яго ўсё вёска ведзе. Цяпер Зміцер прыхеадзі сюды здымыца да-кументальнікамі фільм пра ваўкаўчыкі трагедыю.

«Бог сказаў, што тыя, хто ганібіць мяне, будзе пакараны да чацвёртага калена. А тыя, хто праслаўляе, будуть усіхваленыя да тысічнага калена. З таго часу прайшло сімдзесят гадоў. Я лічу, зарас жыве ўжо чацвёртасі пака-ление. Гэтае пакаранне, відаць, зімама-ецца, і пачынаецца адтрымлінне».

Ці верыць Зміцер у тое, што вёска ў Беларусі здольная адрадзіцца? «Я вось нават сам збираюся з'ехаць з Мінска і жыць тут. У горадзе пісне

ўсё. А ту жыццё сапраўднае».

Суд памяці

У суседній з Ваўкаўчыкамі вёсцы Сянежыцы дагэтуль ляжыць святы камень, на якім, кажуць, ёсь аблітак на імя Маці Божай. Непадалёк ад вёс-кі – святы роў з крынічкай. Даўнай туды людзі ад сіненых каменя на каленях у святы роў па гаюючую ваду хадзілі. Хадзілі, хадзілі, ды перасталі. Чаму? Бо акурат паміж імі – тая самая ліясная гаря, дзе бацишку закатавалі.

Але праявілі людзі добрую волю – і ўсё пачало змяніцца. Была гаря ў лесе страшнай – зрабілася святой. Раней людзі ў жаху аблінілі гэтае месца, цяпер туды памаліцца пой-дучы.

Сярод тых, хто выйшаў на хросны ход у Ваўкаўчыках, большасці не было на свеце ў тым страшным 1939 г. Здаецца, што ім да сімдзесяцігадо-вой справы? Забілі бацькоўку – камуністы, адследзілі ў хатах – дзяды, ды бацькі, царкву расцілі – са-веты. Прыймут тут яны?

Уражвала, на сколькі востра там-тышыя людзі адчуваюць калектывную віну, якія вісьці над імі. Забілі бацькоўку – уласныя, родныя. А іх квадрупі ў ўогуле зламалі ўжо пры іх памяці. Жыхары самі сабралі гроши на новы храм, паставілі вялікі драўляны крыж на месцы забойства, спрыялі новыя мармуровы помнікі пакутніку, пачыслі ды пры-вілі да ладу вісковыя могілкі, сабра-ліся на хросны ход. Апамятаўся людзі. Упінаваўшы сваітъ бацькоўку, яны прынеслі сімвалічнае пака-янне за справы працоўны. Яны зладзілі свой суд над уладай цэмры – не ў высокіх кабінетах, а ва-уласных сэрцах.

Мы, беларусы, звыклісць лічыць сабе ахвярамі. Мала каму з нас хапе адваты азірніцца ды падумыць: а можа, і мы пам'яліся? Маўчалі там, дзе трэба было змагацца за праў-ду? Што, калі мы і сёня не можам зрабіць інакш? У жыхароў Ваўкаўчыкаў атрымалася пераасэн-сваціць сваё ніястроства мінулае – зна-чынца, у іх з'явіўся шанец зазірнукъ ў будучыні.

Фота Таццяны Гаўрыльчык

Актыўісты Кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў правялі ў парку каля МТЗ мітынг у гонар Дня барацьбы за годную працу. Яны патрабавалі адмены кантрактнай сістэмы і павышэння заробкаў.

Падазроны падрад на рэстаўрацыю гrodзенскіх замкаў

Рэстаўрацыяй гродзенскіх Старога і Новага замкаў мае займаца прыватная фірма «Еўрапрэстыж». Цікаўасць навіне надае тое, што фірма належыць новапрызначанаму кіраўніку прайяднага Саюза палякаў Беларусі Станіславу Сямашку.

У інтэрв'ю інфармагенцту БелПАН Сямашка заявіў, што зараз «праект знаходзіцца на стадыі перамовы і нашым падрыхтствам даўно праектаванне аднаўлення двух замкаў. Актам будзе перададзенне ўсіх дакументаў на аднаўленне, мы запросім найлепшых спецыялістаў у гэтай галіне, каб зрабіць усё прыгожа».

Валерый Крывец, кіраўнік Управління па каштальным будаўніцтве аблвыканкама, якое адказвае за рэстаўрацыю замкаў, у размове з касцяпандамтам «НН» паведаміў, што нікай інфармацыяй на гэты конец не валодает. Ён адзначыў, што ўсе праектныя працы праводзіцца установай «Гроднаграмадзізінпраект».

Вострую рэакцыю выклікала тое ж пытанне ў кіраўніка Гродзенскага гісторыка-археалагічнага музея, што месіцаў ў замках, Юрый Кітуркі: «Хто такі Сямашка? Гэта не для яго. Проста смешна».

Нам не ўдалося знайсці інфармацыі пра тэн-

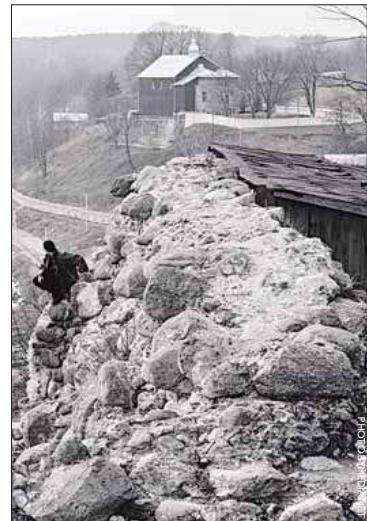
дар, на аснове якога быў размешчаны выгадны падрад на рэстаўрацыю замкаў.

У афіцыйным Саюзе палякаў каментаваць рэстаўрацыйныя планы спадара Сямашкі адмовіліся. Сябра незалежнага Саюза палякаў Андрэй Пачобут кажа: «Такіх праектаў павінны абмяркоўвацца публічна. Прыкра, што гэта адбываецца кульярна».

Адсутнасць грамадскага аблеркавання пытганных, звязаных з захаваннем і аднаўлением гісторыка-культурнай спадчыны, адзначаюць і гродзенскія краязнаўцы. Паводле слоў Андрэя Ващкевіча, даходзіць да кур'езу. Падчас работ на Савецкай плошчы ў Гродні «Гроднаграмадзізінпраект», голубы падрадчык, наіншую будаўнічую арганізацыю з Ваўкавыска. І пры выяўленых парушэннях наскладаў штрафныя санкцыі на ваўкавыскіх будаўнікоў. Фактычна зарабляючы гропы на чужых памылках.

Тая ж арганізацыя займалася і праектаваннем рэстаўрацыі гродзенскіх замкаў. У студзені было выканана ўжо 10% праектных работ. Кіраўнік праекта, архітэктар Уладзімір Бачкоў, адзначаў тады, што «Стары замак у Гродні будзе адрэстаўраваны ў выглядзе каралеўскай рэзідэнцыі, якой ён быў у XVI стагоддзі». Ён таксама сцвярджаў, што кожны этап праекта будзе праходзіць спецыяльную працэдуру зацверджэння ў Міністэрстве культуры.

І Стары, і Новы замкі ўнесены ў Дзяржаўны

спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей. Ім прысьвята першая катэгорыя як унікальным аб'ектам міжнароднага значэння.

Алеся Пілецкі

Бандыт давёў юнака да смерці

У Жлобіне 17-гадовы юнак выкінуўся з акна, не вытрымаўши здзекаў. Раней судзімы чалавек, нецвярдзіў, запрасіў яго ў сваю кватэру «Пагаварыць». А там замкнёў дзвёры і нацкаваў ратвейлера, стаў кіцца. Каб уратавацца, юнак кінуўся ў акно з трэцяга

паверха. І сканаў ад траўмай, атрыманых пры падзеі.

Пабіў нагамі «Мэрсэдэс»

Крыміналная справа па артыкуле «Хуліганства» заведзена на 34-гадовага беспраноўнага маладзечанца. 23 верасня каля дома №35 па вуліцы

Скарэны ён нагамі біў па машыне «Мэрсэдэс». У выніку машыну памяў: шкоду ацэнілі на мільён 500 тысяч рублёў.

У Віцебску новы касцёл

— першае асвячэнне за 124 гады. Адкрылі яго 10 кастрычніка. Стайць ён на вуліцы Воінаў

інтэрнацыяналістай. Будынак мае форму крыжа: ўwyżшкі 32 м, удоўжкі — 28 і ўшыяркі 18 м.

Пасольства Расіі ў Мінску пераехала на новы адрес

З 12 кастрычніка пасольства Расіі ў Мінску працуе ў новым будынку.

Новы адрас пасольства: вул. Новавіленская, 1а. Тэлефоны: 250-36-66, 288-67-68 (пасольства); 222-49-84, 222-49-85 (консульскі аддзел).

Гадзіны працы: з 9.00 да 16.00. Раней расійскае пасольства размяшчалася на вул. Старавіленская.

МБ; БЕЛА;
Рэгіянальная газета

Расійскі афіцэр на вучэннях скраў шампунь

6 кастрычніка ў горадзе Жодзіна ў краме «Белмаркет» зафіксаваны дробны краізэс.

Малады чалавек спрабаваў вынесці з крамы шампунь. Яго спынілі ахойнікі. Злодзей спрабаваў уцічы праз акно, аднасіа яго схалі. Высветлілася, што малады чалавек — афіцэр расійскай арміі, які прыбыў у Беларусь на вучэнні. Далейшы лёс злодзей будзе вырашаны вайсковай праукратурай.

У краме — што месіца на вуліцы з пэтычнай назір'я «імя 50-годдзя Кастрычніка» — з намі гаварыць адмовіўся, сказаў толі, што пісаць пра гэта нельга.

НШ

Дэзерцір з беларускага войска 16 гадоў хаваўся па лясах і хутарах

Ён збег на пачатку 1990-х з адной з частак Віцебскай гарнізону. Пяць гадоў хаваўся ў лясах на Гродзеншчыне. Затрымала яго, калі ён зайшоў да родзічай. Яго асудзілі на тры гады турмы з адміністрыўнай выканаўніцтва прысуду. Дазнайшыся, што вайсковай праукратуры дамагаеца пераглядзець справу, небарыка... зноў уткі. І гойсіц на лясах як да 2009 года.

Міжгарнізонныя венены суд пераглядзець справу дэзерціра і адпусціць таго на ўсе чатыры баё, бо тэрмін даўніны злачынства скончыўся.

Ядвіга Станішуская,
Еўрапады

Журналісту разбліі шыбы

Інцыдэнт адбыўся ў ноч з пятніцы на суботу. Распавядае журналіст незалежнай газеты «Белорусы и рыночкоў» Генадзь Барбaryч: «Я прыхадзіз з дачы і зайдзіваў, што фортка ў спальні адчынена. Я не стаў звартацца ў міліцыю, бо падумав, што рангам шпінгальт адварда ветрам. Але прыкладна а 12-й гадзіне ночы я пачаў мочыцца ўдар на падваконні — бутэлька засталася ў самім скло, а ад шыбы адбігаяў малады чалавек у чорнай куртцы і чорнай вязанай шапачцы».

На раніцу Генадзь Барбaryч зварніўся да міліцыянтаў, і тяў выніглі плюшчу з-пад пілата.

Эта другі падобны выпадак — першая праекціяцыя адбылася ў 2002 годзе, калі журналіст, працујучы ў інфармацыйнай кампаніі БелПАН, напісаў артыкул пра забойства пад ягонымі вонкамі актыўістаў незарэгістраванай групou «Расійская нацыянальнае адзінства».

Барыс Гарэцкі, радыё «Рацыя»

У аэрапорце? У машыне? У метро? Чытай rda.bn.by з мабільніка

Трымайце руку на пульс rda.bn.by, дзякуючы

bn.by штодзённа забяспечвае апературы і аўтаратыўныя навіны, якія каментары і аналітыкі, аўтарскія відэа і фоты. Усім гэтым Вы можаце карысціцца з мабільнага телефона. Праз ПДА-версію Вы можаце сачыць за новінамі і каментарамі, ашчаджаючы трафік. Яна зручная і сціслая.

Засталося толькі загаварыць

Сацыялагічнае даследаванне «Новака» выявіла кансалідацыю нацыянальнай ідэнтычнасці беларусаў.

Параходзіцца толькі з мовай. Палова аптынных лічачаў людзеў, якія заўжды гавораць толькі па-беларуску, «сапраўднымі беларусамі, патрэбтамі». Пры гэтым ужывае беларускую мову толькі меншасць.

Кім мы сябе асэнсоўваём?

Калі парапоўноўваюць з дадзенымі аптынання Інстытута сацыялогіі 2004 года ідэнтыфікацыя беларусаў як «савецкіх людзеў» і «сур'епеціў» памянялася месцамі. Піць гадоўтум 16,8% беларусаў адносілі сябе да савецкіх людзеў і 11,3% — перадусім да єўрапейцаў. Ціпер жа наадварот — 12,5% супраць 15%.

Чым для нас ёсьць мова?

Адказы на пытанні, датычныя беларускай мовы, вынікаюць дзве супяречлівай тэнденцыі. Як адзначае дырэктар Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў Віталій Сіліцк, мова культура сівертліція ў якасці ідэнтыфікацыйных сімвалу, і гэта новая якасць, але адбыўся адкат у плане актыўных моўных практик. Мову любіць, але на ёй не размаўляюць. Такі падыход харак-

тэрны для большасці.

З аднаго боку, рэспандэнты згодны, што мова з'яўліцца нацыянальна-культурнай ідэнтыфікацыяй, азішага — яны не гатовыя для практычнага выкарыстання. Но на другім, пасцічае выкарыстанне мовы распаўсюджана на шмат бойкі заактыўнае. Свабодна беларускай мовай вадаюць 34,2% аптынных, але часта або паставяцца карысташа толькі 19,7%. З іншага боку, 22% «не чытаюць і не гавораць» па-беларуску. Найбольшая група — тых, хто разумее гутарковую мову, але кепска піша і практычна не размаўляе (43%). Можа, проста не спрабавалі?

Паказалася, што распандэнты назначылі, што беларускую мову часцей выкарыстоўваюць у зносінах са сваякамі, сябрамі і асабіцца, землякамі. А вось у публічных месцах, у транспарце і на прашце — намного радзей. Такім чынам, каланіяльнае вынісенне беларускай мовы з публічнай прасторы прашце і надаецца. Выкарыстанне беларускай мовы замыкаецца ў вузкім коле «свай».

Асноўная прычына невыкарыстання беларускай мовы — паўседнічным жыцці — адсутнасць «беларускамоўнага» атамніні, а не нівеядніне мовы.

Чым з'яўляецца для Вас беларуская мова? %

Нацыянальным набыткам, што трэба берагчы і шанаваць	47,1
Нацыянальным сівалам беларусаў	36,9
Мовай беларускай вёскі, глыбіні	16,6
Адной з єўропейскіх жывых моваў, каторай неабходна карыстацца сёння	12,3
Мовай, што практычна не патрэбная ў сучасным жыцці	8,6
Мовай беларускай інтэлігенцыі	8,0
Нічым для мяне не з'яўляецца	3,9
Мовай беларускай апазіцыі	3,4
Што Вы думаеце пра людзей, якія заўжды гавораць толькі па-беларуску? %	
«Сапраўдныя беларусы, патрэбтамі»	48,2
«Дзярзунія»	5,4
«Апазіцыя»	4,0
«Дзіўныя людзі»	3,0
«Нацыяналісты»	3,6
«Прапацуць на публіку: хочуць пакрасавацца, «выпендрыцца»	6,9
«Эліта нацыі»	5,1
Не важаю на гэта (ніколі не думаў пра гэта)	24,7
НВ/ЦА	4,1

Що хадзелі б вы ...	Так	Не
Болей ведаць пра беларускія традыцыі і звязы	74,9	19,6
Болей ведаць пра беларускую нацыянальную кухню	73,1	20,0
Болей ведаць пра беларускія історыі	72,6	21,9
Ведаць белой беларускіх песьняў, казак, паданій	59,7	32,9
Глядзяць мастацкія фільмы па-беларуску	40,7	59,1
Слухаць і глядзяць белей тале- і рэчаіспадаек па-беларуску	30,6	58,1
Пілінгінты з'яўлі веданне беларускай мовы	29,5	60,7
Чытаць творы сусветнай літаратуры па-беларуску	21,7	63,7
Мець магчымасць заўсёды карыстацца беларускай мовай ў грамадскіх месцах (шулін, крама, транспарт)	24,3	62,1
Мець магчымасць афірміць афіцыйныя документы па-беларуску	20,9	67,4
Мець магчымасць атрымліваць адукацию па-беларуску	19,3	66,8
Мець магчымасць увесці час карыстацца беларускай мовай на працу	14,6	70,5

Аптынанне прышлі 1011 рэспандэнтаў з розных куточкоў краіны, рознага ўзросту і сацыяльнага стану. Аптынанне правіла сацыялагічнай лабараторыі «Новак» у кампенсацыі з Беларускім інстытутам стратэгічных даследаванняў пры падтрымцы кампаніі «Будзьма».

Беларуская мова застаецца мовай прыватнай прасторы. У незалежнай Беларусі ёй пакуплюць цяжкую вывраўца

у публічную. Надпіс па-беларуску прызывае ўгаваць як дзіва.

На фота: vox populi пра субкультурну тою на вакзале ў Івацэвічах.

Можна зрабіць выніову, што беларусы не выракаюцца роднай мовы, хацецілі бы яе размазыць, але не маюць неходных для гэтага ўмов.

Курсы павышэння самаідэнтыфікацыі

Аптынанне паказала, што людзі жадаюць болей ведаць пра беларускія традыцыі, нацыянальную кухню, гісторыю, а транспортныя хадзелі б палепшыць сваё веданне беларускай мовы.

«Хто как хатіц, тот так і гаварыць»

Вялікую надзею для адраджэння камунікацыйнае функцыі мовы дае факт выключна пазытыўнае ўспіравання грамадства — несіблэт. 49,3% аптынных лічачаў людзей, якія размазыліць выспычна па-беларуску, «сапраўднымі патрэбтамі». Таксама стаўленне дзе спрыяльнае глебу для патрэбнага перахода на беларускую мову. 6,9% рэспандэнтаў думают, што беларускамоўныя людзі працуюць на публіку. Такое меркаванне найболей напуштынае сярод моладзі. 5,4% аптынаньня адрэзду вешае ярлык — «дзярзунія!». Але ў той жа час 5,1% лічачаў беларускамоўных элітай нацыі. «Усё зразумела — апазіцыя», — упэўненая яшчэ 4% аптынных.

Купала адстае ад Коласа

Асобны раздзел аптынання прысвечаны нацыянальнай ідэнтыфікацыям беларусаў. Рэспандэнты назвалі самага відомага гістарычнага дзеяча, наўвайбыгнішы архітэктурны помнік і літаратурны твор — у раціоне.

Аптынання паспрабавалі скончыць склад «Калі беларускі пісменнік, то гэта...». У лічбрах апнуліцца песьні — Якуб Колас і Янка Купала. У спаборніцтве класікай перамог Колас (29,1%). У Купалы трошы менш — 27,2%. За ім ў рэйтынгу відомасці ідзіць празрай Васіль Быкаў (8,7%), Іван Шамякін (4,0%) і Уладзімір Каракеўч (3,8%). Сярод жывых літаратаў народнай папулярнасці — Елена Баранавіч (2,6%), Тадэвуш Касцюшка і Генадзь Сініцін (2,2%).

Самы відомы верш — гімн

Калі ж рэспандэнты паспрабавалі называць самы значны літаратурны помнік і літаратурны твор — у раціоне.

зямля» і «На ростанях» — заняла другое і трэцяе месца, набраўшы 9,3% і 5,0% галасоў адпаведна.

Далей ідуць «Песня пра зубра» Міколы Гусоўскага і творы Васіля Быкаў (по 2,3%). А вось самы відомым вершам аказаўся... гімн Беларусі. Твор Клімковіча і Карыны заняў пачаснае дзесятае месца (1,1%).

Лукашэнка не дацягвае да Скарыны і Машэрава

Наступнае пытанне датычылася самых відомых беларускіх гістарычных дзеячаў. Своеасабліві конкурсе «Імя Беларусі» выйграў Францішак Скарына (25,5%). Яшчэ адзін «чалавек-прастак» Пётр Машэрав трymаеца на другім месцы (12,0%).

Кастусь Калянскі і Еўфрасінія Полацкай набралі 4,4% і 3,6% адпаведна і апрадэзілі Аляксандра Лукашэнку (3,6%). Больш за працэнт набралі яшчэ Тадэвуш Касцюшка і Лéў Сапега.

Зубр і бусел супраць сцяга і герба

Людзі ўжо прызыўчаліся да дзяржавайнай атагістыкі і атагізмітваюць яе з нацыянальнымі сімваламі. Герб (22,2%), спыт (20,7%) і гімн (2,9%) агульна сабрали ледзь не палову галасоў аптынання. Канкурантам ім ім спрабуюць скласі зубр (10,9%), бусел (6,5%), бульба (3,8%) і валошак (2,6%). Пасля згадваецца і герб «Пагона» (2,2%).

Адкуль мы?

Беларусы аптынаніе датычылася, што беларуская дзяржавайнасць мае свае вытокі ў ВКЛ (37,3%) і ў Польшчу і Тураўскім княстве (18,5%). Толькі 12,1% лічачаў БССР начаткам беларускай дзяржавайнасці. 9,7% галасоў за РБ, а 5,3% — за БНР.

57,4% рэспандэнтаў лічачаў галоўным нацыянальнымі святымі зліпні. 23,2% за ім ў рэйтынгу відомасці стаіць Дзень Перамогі (8,7%), Іван Шамякін (4,0%) і Уладзімір Каракеўч (3,8%). Сярод жывых літаратаў народнай папулярнасці — здабыў нікто.

Ідэнтычнасць і рэжым

Аптынанне яшчэ раз нагадала, што беларуская грамадства застаецца падзеленым на нироўныя палавы. З тэзісам «Беларуская дзяржава клянопіцца аб сваіх грамадзінах, як бацькі ў сям'і» дабаюць аўсаў дзяржавы.

Якім героям ці выдатным асобам мінілага мусіць быць паставіены помнік?

1. Машэраву
2. Шамякіну
3. Еўфрасіні Палацкай...

Вашы любімыя беларускія спевакі?

1. Паплаўская
2. Ціхановіч
3. Дарафеева...

Вашы любімыя беларускія музычныя групы?

1. Песняры
2. Сібры
3. Верасы
4. Цянгі-піхай
5. Джай-морс
6. Люпіс Трубляцкі
7. Лепрыконсы
8. NRM
9. Біседа
10. Хароши...

Вашы любімыя тэатры?

1. Імя Янкі Купалы
2. Оперы і балета
3. Імя Горкага...

Калі выдатныі гістарычны дзеяч, то...

1. Скарына
2. Машэр
3. Каліноўскі...

Калі помнік архітэктуры Беларусі, то...

1. Мірскі замак
2. Брэсцкая крэпасць
3. Нацыянальная бібліятэка...

цих» цалкам і ці часткова пагадзіліся 60,5% аптынання. Гэта сённяшні стан прыхильнікаў існага рожыму.

У той жа час зусім нямала — аж 31,9% — цалкам і ці часткова пагадзіліся са сцвердліваннем: «Крытычна стаўлюся да той дзяржавы, якую пінёўся ў Беларусі. Той образ, які называецца афіцыйнай праганай-для, для мяне непрымалны». Гэтая віліса маса людзей схільнасці да змены аўтарытартнага статус-кво.

З меркаваннем «Выгіткі» нашае дзяржававы ў Віцебскім Княстве Літоўскім, таму для Беларусі натуральна арыентавацца на єўрапейскую мадэль», згодны 59,8% аптынання. А вось гэта ўсё тая патэнційная кааліція, на падтрымку якой можна разлічыць пры правядзенні новага палітычнага курсу краіны, арыентаванага на сур'янтэграцыю. Праўда, каб такую кааліцыю стварыць, трэба заваяваць давер нацыянальна-домакратычнага электрата.

Разбітія стэрэатыпі

Віталій Сіліцк падсумаваў, што даследаваннем былі разбіты некалькі міфаў. Стэрэатып наконт таго, што беларускія мовы — мова моладзі і заходній Беларус, не пашverдзіліся. Наадварот, выявілася, што найболей прыхильна дзеяць на Магілёўшчыне. Там людзі наўгатна перайсі на беларускую мову, але ўхваляюць дзяржавную крокі ў бок беларусізацыі.

«Прыватнамі беларускай мовы трэба болей гаварыць на мове, чым аб мове», — сканічае Сіліцк.

Вольга Жарансек,
Ігор Марціновіч

Больш падрабязныя вынікі аптынання шукай на сایце nn.by.

«Гэта — небяспечная з'яза, якая кідаеца партыямі, арганізуе ордзі і кіруе краінай пад назевай «Італія». Гэтая з'яза, гэтая хвароба, эты вірус паражасце стаць прыўнай маральнай смерці краіны Вердзі. Калі толькі глыбокое ванітаванне не адрыгне яе са свядомасці італьянцаў, атрутна разбурыць вены і энтычыць сэрца адной з найбагацейшых еўрапейскіх культур...»

«З'яза Берлусконі» — са зборніка «Эль Куадэрна» партугальскага пісьменніка Жазэ Сарамага, лаўрэата Нобелеўскай прэміі. Кніга адмовілася друкаваць у Італіі.

Феномен Берлусконі

або Дно заходненеўрапейскай палітыкі, або Залатое дно заходненеўрапейскай палітыкі. Піша Вікторыя Грываеўская.

Імя прэм'ер-міністра Італіі Сільвія Берлусконі часта мільяс ў СМІ. Толькі невялікая частка інфармаціі тыцыца яго палітычных заяв. Асноўная ж месціца ў рубрыцы «Скандалы», дзе амбркуюча юца непалітікарктныя жарты, непратакольныя паводзіны па забавы сінчёра Сільвія з мадзізмам.

Берлусконі мае добры загар, заўжды шырокі ўсміхненне, адноўлява сабую з Бушам, Путіным і Кадафі.

«Я не святы», — кажа ён у адказ на аўбінаўчаванні ў чарговым адзінства, і мужчыны з ім моўчыкі згадкаюцца. Сярод лідараў «Вялікай восьмёркі» сінчёра Сільвія вызначаецца салідным капиталам. Берлусконі — мільярдэр (яго актыўы складалі \$9,4 мільярды ў 2008 г.) і троці найбагацейшы італьянец рэйтынгу Forbes. Мала ёго веда, што Нікала Саркозі, цяперашні французскі калега Берлусконі па G8, неяк працаў топ-адвакатам Сільвія па французскіх спраўах.

Берлусконі — гэта новы Медычы, алтархічны кіраўнік, што нібы выйшаў з ронесансавай Фларэнцыі ў ХХІ стагоддзе, прасікнутае ідеаламі демакратычных свабод.. У чым жа скрот яго феномену?

Ад простага міланца да мільярдера

«У Італіі мянне разглядаюць амаль як нема з-за магічнага праца-лізму. Яз Мілане, горада, дзе людзі наўбоялы працуць. Праца, праца, праца — і я амаль што немею».

Сільвія Берлусконі

Сільвія Берлусконі нарадзіўся 29 верасня 1936 ў Мілане. Яго бацька быў банкаўскім клеркам. У 1961 г. Сільвія скончыў юрыдычны факультэт Міланскага дзяржуніверсі-

тэта і абараніў дыплом па прававых аспектах рэкламы. Падчас навучання ва ўніверсітэце малады Сільвія працаў бас-гітарыстам у адной з музычных груп, якая гастроліравала па краінках Еўропы. Там спрытынулася заводзіць карысцьнікі знёбітвы сараднічых і ўпіўковых італьянцаў.

Бізнес-кар'ера Сільвія началася ў канцы 1960-х, калі ён задумаў набудаць жылы квартал на ўсходніх ускрайках Мілана. Як Берлусконі ўдалося прадпісаваць праект, заставацца не вядомым: яго імя зблізла з усіх дакументаў па справе будаўніцтва, а нікі гэтай гараднічай справы губілоцца ў лабірынтах афіорных кампаній.

У 1973 г. Берлусконі заснаваў неявілку кампанію кабельнага тэлебачання Telemilano, у 1980 г. прыдабуў яшчэ адзін канал Canale 5. Затым прыкупіў тэлеканалы Italia Uno (1982) і Rete 4 (1984), якія потым сталі карысцамі гіганцкага холдинга Mediaset.

ТВ-імперия Mediaset знічыла манаполію дзяржаўнай тэлекампаніі RAI на эфір. Гэта адбылося не без дапамогі добрага сібра Сільвія, тагачаснага прэм'ер-міністра Італіі Беттіна Краксі (скончыў яшчэ ў ўцёкі з краіны ў вініку карупцыйных скандалаў). Яшчэ три гады пасля гэтага каналам Берлусконі забаранялася трансляцыя: навіны і рабіць палітычныя каментары. Толькі законам 1990 г. ягонымі каналам быў нададзены статус паваўнавчатых нацыянальных.

Што тыцыца іншых бізнес-актыўаў Сільвія, то ў 1978 г. ён заснаваў першую медыя-трупу Fininvest. Зноў жа, кропкі ўсе ў фінансаванні засталіся неявілымі праз складаную сістamu арганізаціі кампаніі холдинга. Хоць шматлікі дзяржаўныя праукторы займаліся рассле-

даваннем гэтай справы. У 1986 г. Берлусконі купіў футбольны клуб Milan. У 1988 г. стаў супладальнікам найбуйнейшай сеткі ўнівермагаў.

Ад 1990 г. — супладальнікам найбуйнейшага ў Італіі выдавецтва дома Mondadori. Акрамя таго, Берлусконі належыць найбуйнейшай рэкламнай агенцтве краіны, страхавай кампаніяй, інвестыцыйнай і пенсійнай фонды... Чаму ж найбагацей-

шы медыямагнат раптоўна пайшоў у палітыку? Звычайнэ чалавечасце славалібства ці нешта іншас?

Узлёты і падзенні палітычнай кар'еры

«Мне не трэба ісці ў палітыку дзеля ўлады. У мене ёсць дамы па ўсім свеце, шудоўныя яхты, прыгожыя саламеты, прыгожая жонка,

пригожая сям'я... Я прыношу сабе ў ахвяру».

Сільвія Берлусконі

Ніхто не сумніваецца, што ў Сільвія ёсьць прыгожыя дамы і яхты па ўсім свеце, іншы пайшоў у прэм'еры не дзеля ўзбагачэння. Але мени за ўсё на свеце ён хацей ахвяраваць сабой і сваімі актыўамі на карысць італьянскай Феміды, якая ў 1993 г.

КАМЕНТАР

Берлусконі можа не паспець да Лукашэнкі

У італьянскага сябра Лукашэнкі вялікія праблемы. Піша Аляксандар Класкоўскі.

Паводле працнousу «Еўраньюс», ціпер той наіхутчыць што будзе вымушаны падаць у алстаўку, і ў краіне пройдуць датэрміновыя выбары.

Такім чынам, прылёт Берлусконі ў Мінск пад пытаннем. Нагадаю: аб хуткім візіце шэфа ў Беларусь падчас нарады ўзнагароды наведвання нашай краіны звязаны з італьянскай дыпламатыі Францыі.

Праўда, сам Берлусконі храбрыца і заяўляе,

што з пасады не сышдзе. Але, так інчай, яму, магчыма, будзе не да ваяжаць у «апошнюю дыктатуру Еўропы». Бо зараз экстравагантнага прэм'ера, які наламаў нямала рознага кіталаў дроў, могуць засыпаць судовымі разборамі, што дагэтуль быў замарожаны праз ягоны імунітэт. Свайম дзеяннямі і авантурамі Берлусконі яскрава ілюструе, што палітыкі — такі ж грэшныя людзі, як і прости смяротныя. Выйсцес з дзялкі «дзяйчатаў». Яму зайдзіць аўтарытартыўны замашак, ціск на прэзэса. Прыпраоць аўбінаўчанімі ў спробе подкупу сенатару, даванні хабару, парушэнні падатковага заканадаўства.

Во, блін, што значыць гілай дэмакратыя! Нікай павагі да першай асобы. Дзяйбуць і ў хвост і ў грыву. Магчыма, беларуская палітычная сістэма была б для Берлусконі віршынай жаданінай. Цыкніў — і ўсе як мысы пад мятылой. Ці выпадкова яны з Лукашэнкам адразу паразумеліся, калі той лётадліўся ў Рым? Але ж Берлусконі кіруе (пакуль што) ў Італіі. І хоць дэмакратыя там даёцца не ідеалычнай (ідэалычнай нідзе німа і не будзе), механізм стрымак і супрацьвагаў, дзяйкі богу, спрацувае. І канстытуцыйны суд там, як бачым — не прыдатак адміністрацый (ён

прызнаў не адпаведным канстытуцыйным законам).

Нарэшце, назіраюць і структуры Еўрасаюза. Так Еўрапарламент мае разгледзець пытанне аб наездах Берлусконі на прэзэса. Карабея, да Мінска ў рангу прэм'ера Берлусконі можа так і не дашаць. Ну а турыстыстан тут ён, мусіць, не надта патройны. Эх, такі піэр зрывыацца ў туэйшых трубырадуаў! Падвёў ты, браце Сільвіё!

блізька падбратася да дзейнасці ягонага любімага тварэння Fininvest.

Такі інакші, але Берлусконі вырашыў узделініччаць у выбарах 1994 г., для якога стварыў новую партыю Forza Italia («Італія, наперад»). Сільвій задзейнічыў свае віліні ў медыяресурсы для агітацыйнай барацьбы, у выніку чаго стаў прэм'ер-міністрам. Праўда, неадноту. Сабраная ім праванацэнтрыстыка каапіція вужа і які развалилася. Выборы 1996 г. Сільвій прайграў левачэнтыческай каалішы Рамана Продзі.

У 2001 г. Берлусконі стварыў новы праванацэнтрыстык блок «Дом свабоды» (La Casa delle Libertà), з якім перамог на парламенцкіх выбарах 2001 г. На гэты раз сін'єр Сільвій прапанаваў цэлы комплекс перадавальныхных абіянніц, які ён назваў «Кантракт з італьянцамі». «Кантракт» прадугледжваў спрашчанне падатковай сістэмы, скарачэнне беспрацоўнай ѹдзела, разгортванне маштабнага будаўніцтва, памяншэнне ўзроўню злачыннасці, а таксама павелічэнне мінімальнай пенсіі да 516 єўра ў пераліку.

Першама Берлусконі быў узгучнены, але наперадзе яго чакалі цыянікі. Раешэнне абзудовіцца італьянская вайсковая кантынгента ў Ірак у 2003 г. (trägtы па вельмі пасля ЗША і Вялікабрытаніі) выклікала абурэнне ў грамадстве. Парламенцкія выбары 2006 г. Сільвій прайграў ўсё тому ж Рамана Продзі, на вальсах. Перавага склаўся ўсё 25224 галасы з 38 мільёнам. Эксперты ўжо пастаравалі, што з усіх пунктаў «Кантракта з італьянцамі» Берлусконі выканана толькі адзін: павысіць мінімальную пенсію.

Стагнацыя эканомікі прыцягвалася і пры Рамане Продзі, чый урад становіўся ўсё больш непапулярным. Гэта прывяло да датэрміновых парламенцкіх выбараў у красавіку 2008 г., калі ў літаральным сэнсе «абноўлены» Сільвій (ен зрабіў падзялкі на твары і нараціў ватасі) знёў перамог левачэнтрыстаў ужо з новай партыяй «Народ свабоды» (Il Popolo della Libertà), у якую трансфармавалася Forza Italia. На гэты раз Сільвій паўбіці ўзбрачыкам вывезіў неапалітанскі смесце, вывесці эканоміку са стагнацы і прыняць больш жорсткія меры супраць нелегальных мігрантаў.

Абвінавачанні і супяречнасці

«Я ўніверсальны рэкардсмен па колысісі судовых працэсаў па ўсю гісторыю чалавечства, а таксама сараднік ініціятаўных істот».

Сільвій Берлусконі

Падкү судзяў, ілжэсведчанні, хабары, фальшивыя справаздачы, нязніплаты падаткі, прысыені, злуожыванне службовымі паўнамоцтвамі, анатыканістычныя змены закону, спрацоўніцтва з мафій, наркаграфікі, карупцыі... «577 візіту паліцыі, 2500 судовых слуханій і 174 мільёны єўра паслугі юристатаў», — падае статыстыку сам Сільвій. Тым не менш, Берлусконі не правеў аніводнага дня ў турме, дзякуючы як добрым юристам, якія прафесійна заштатлі заведзенныя справы, так і сабе самому.

Парламенцкая большасць падзагадам Сільвій прымала ўздейнічыя законы, якія абараціоць прэм'ера ад пачатых супраць яго судовых працэсаў (капіту днім ажмененага закона аб націяніі прэм'ер-міністру спецыяльнага імунітэта, закону аб скарачэнні тэрміна пазойной даўніны ў атносініх некаторых фінансавых спра-

ваў, закон аб недаверы мясцовым суддзям і г.д.). Ад іспанскага суда ў справе па парушенні антаграфаставых закону Сільвій зноў жа выратаваў імунітэт чальца Еўрапарламента...

Шоу для электарату

«Я занадта давяраю разуму італьянскага народа, каб думаш, што там ёсьць так шмат прыду́каў, якія ў галасаваці супраць уласных італьянцаў».

Сільвій Берлусконі

Берлусконі — папуліст-харызматык, па сваіх экстравагантнисці роўны Чавесу і Лукашэнку. Ён пазыцыянуе сябе як «чалавек з народу, які зрабіў сябе сам». Італьянцы празвалі яго Il Cavaliere («Кавалер» або «Конник»). Кавалер-мільядэр, які можа сабе дазволіць усе і не байдычных дакаруў.

Ён павінен быць зоркай не толькі на ўласных, але і на сусветных тэлеганалах, каб пачвердзіць свой зорны імідж! У гэтым крэнесце частковае тумуначкіне неадназначных скандальных паводзін Берлусконі.

Калі Сільвій з'яўляецца перад фруа Меркель і какая «куку», гэта азначае, што «яна, хоць і канцлер Германіі, адлю мненне проста жанчына». Калі ён кірчиць на ўсю залу пасядліжнія G20 «Містэр Абама» і раздражніне ётыхім каралеву Элізабет II, то хоча паказаць, што «Барак Абама — мой новы наўгедышы сябар, і мі ўсё роўна, што падумае сноўская англічанка». Калі Берлусконі падчас жалобнай цырымоніі па захібах салдатах NATO гаворыць па мабільнику (па версіі Сільвія — з турэцкім прэм'ерам), то «схавае пасланне» можна расшыфраваць як «я вышэйшы за вашыя наўгдымныя аф-

іцайныя працэдуры».

А да непрыстойнасці непалітка-рэктывів выказаванін Берлусконі пры італьянскіх жанчын, судзів і замежных палітыкаў, які ён з усмешкай называе «проста жартыя»? За мяжой іх разглядаюць як хамства, ціха заплющваючыя на гэта вочы, а вось у самой Італіі погляды разыходзяцца.

Знаходзіцца людзі, якім паводзіны Берлусконі падабаюцца. Гэта і ёнцэл'ялектар Сільвіё, які разгульна глядзіць манагаўзованыя тэлевізіі, чытае газеты Il Giornale (належыць брату Сільвіё, Паола) і Il Foglio (частковая належнасць жонкі Берлусконі Вероніцы).

Ці толькі ў мадэльках справа?

«Мы скандалім не ад таго, што ён разбічаны, а ад таго, што столь ягонай палітыкі цалкам супадае са стылем ягонага асабістага жыцця, адным словам — бардзель».

Блогер Фабрышы

Апошнім часам з'явіўся публікацыйны апазіційны блогер Сільвія Берлусконі з экспорт-маціямі і элітнымі праstryтукамі. Некаторыя з іх ахвотна дзяляцца гэтым досведам з журналистамі, што не нада падабацца за конфідэнціяльнасцю. Гэта не дзіўна, але прыгоды з жанчынамі павышаюць рэйтинг Берлусконі. Большасць італьянцаў — мужчыны гарачы, эмпераментны і толькі радуюцца, калі хоць за кімсці з іх і ў семдзесят гадоў бегаюць дзягучаты. Тым больш, што прыватнасць ў Італіі

зайсцёды лічылася недатыкальной тэрыторыяй любога чалавека.

Некаторыя палітікі ўсё ж лічыць што саже-скандылы — гэлатыр-акцызы бою самога Берлусконі. Навошта? Бо абвінавачанні ў адульгіі з якой-небудзь Наём-Летыцый — гэта не абвінавачанні ў сувязях з «Коза Ноstrай» ці ў гвалтоўнай змене загадаўства, ці ў незадовісласці вывесці крыніцу з крыніцы. Ці ўманичайскі СМІ і падзеленні свабоды слова (Італія — адзіная заходнеўрапейская краіна, якая мае азначэнне «частковая свабодна» паводле рэйтынгу Freedom House).

Як толькі левыя пачынаюць крытыкаўшы урад Берлусконі. Сільвіё пераводзіны крэтыку ў плоскасць свайго прыватнага жыцця. Гэта падхопілае электарат, які абурна патрабуе, каб аматара жаночай прыгажосці пайнулі ў скако. Зручна, праўда?

Палітычнае жыццё Італіі — гэта бісконіс ТВ-шоу. А Берлусконі — здольны акцёр. Вам гэта нікога не нагадае?... Сярод італьянскіх апазіційняў ніяма такой харызматичнай фігуры, як Il Cavaliere...

Так, палітычнае жыццё Італіі мае шмат супольнага з постсовецкім.

З тым толькі адрозненiem, што ціпэр Берлусконі, які сабраўся наставіць Беларусь, пазбуйчыны свайгі прэм'ерскай недатыкальнасці. Суд Італіі пастанавіў, што закон, які бароніць Берлусконі ад крыміналызага пераследу, прадставіў, што падобацца за конфідэнціяльнасцю прам'ера. Як гэта ні дзіўна, але прыгоды з жанчынамі павышаюць рэйтинг Берлусконі. Большасць італьянцаў — мужчыны гарачы, эмпераментны і толькі радуюцца, калі хоць за кімсці з іх і ў семдзесят гадоў бегаюць дзягучаты. Тым больш, што прыватнасць ў Італіі

З гераній аднага з апошніх секс-скандалаў Патрыція д'Адар'.

Палітыка — шутка жорсткая. Абдымата прыходзіцца з рознымі тыпамі.

Аднойчы Берлусконі прылюдна падклікаў Меркель: ку-ку!

**У небе зор шмат,
або Парадокс —
слова гречаскае**

Адтанцевала сваё свята
беларускае пісъменства на
Смаргоншчыне. Колькі
слад мянэ —
звычайнага грамадзяніна
гэтай краіны, што там
пабываў.

На афіцынай цырымоніі
адкрыція свята адзін дэяр-
жаўня абласны дзеяч з
Гродна ўрачыста казаў пра
ушаноўванне «пісьменніка
яя мінных, таі сучасных
гадоў».

Тым часам неяк няёмка
місціцца са сваімі кніжкамі ў
гандлёвых радах настомы
Уладзімір Содаль — адзін з
асноўных даследчыкаў Багу-
швіча.

Мала хто ведае, што да
Дня беларускага пісъменства
на памое Смаргонскага
райвыканкама ў выдаўцтве
«Мастацкая літаратура» была
падрыхтавана антология літа-
ратурнай Смаргоншчыны
«Колькі ў небе зор...» (1000
экзэмплераў). Аўтарам з'я-
лецца відомым у літаратур-
ных колах краіны маладзе-
чанец Міхась Казлоўскі.
Аб'емная і памайстэрская
выкананая работа ўжо адзі-
начана ў водгуках і газетных
рэзінзіях. У дзені свята яна
не прадавалася ў Смаргоні
ні ў палатах, ні ў кнігарні!
Напатумачаць, што вы-
данне дараўвалася людзям, што запрошаны на свята.
Неяк брыдка казаць, але
Міхась Казлоўскага, як і літа-
ратараў са Смаргоншчыны
Аляксандра Камінскага, Але-
ся Жамойціна, сярод запро-
шаных не значылася. У на-
шым небе шмат зор.

Яшчэ адзін эпізод. Ледзь
пракціснуцца між гэтымі зор,
каб казаць слова, адзін з
аўтараў помінка Францішку
Багушевічу, Лею Гумлескі,
пры яго афіцыні. Між іншым —
заслугоўнаны дзеяч
мастацтва Беларусі, народ-
ны мастак Беларусі.

Згаданага вышыя Уладзі-
міра Содала, дарчы, такса-
ма не запрасілі афіцынна.
Навошта... Пажылому чалавеку
прыходзілася думаць, яким чынам яшчэ дабраца да
той Смаргоні.

Эх, мітусня, мітусня...
Сяргей Цімошка, Мала-
дзечна

Ленін пад клёнам

«Центральную пло-
щадь (белорусского го-
рода) можно узнать по
шагающему Ильичу»
(АНТ, 28.08.2009). А
яшчэ можна дадаць для большай пайўсамы —
строгаму, задумліва-
му ці то пазітыўнаму.
Сотні і сотні «Ленінаў» па
ўсёй Беларусі. Рэдкая з'ява
сталася ў Нясвіжы ў 90-я
гады мінулага стагоддзя: пры
рэканструкцыі адміністра-
цыйна-грамадскага і куль-
турнага цэнтра горада
помінкі Леніну быў перанесены з віднага месца на
Цэнтральнай плошчы (былая Рынкавая) да яе ўскраіны. Ільін перайшоў як бы
на канспірацыю і акказаўся акурат... пад звычайнім
клёнам. А галава прац дзе-
сятак гадоў стаяла права-
ды да уговогу амаль уся
закрывалаца зараз лістамі
гэтага дрэва...

Міжволі нарадзіліся
радкі:

Народы вёў ён на энаганне
І шлях рукою асвяціў.
Цяпер да клена на спаканне
Прыйшоў. Як юнаком хадзіў.

Дзяўчына тая моя не прыйдзе...
Ён твар лістотако прыкрай,
Бо кройда краснага ўзьвізе,
Як абмяні яго паруй...

Калі казаць ужо сур'ёзна —
Ільі, ты правіла зрабіў.
Хоць не адразу, трохі позна,
А ўсё-такі неса саступі.

Сяргей Брадавы, Мала-
дзечна

**А хіба не крадзе
бюрократ**

А хіба не крадзе бю-
рократ на працы, нічога
не робячи? Ездіць на на-
шай машыне, на нашым па-
ліве і не прыносіць карысці
народу, дэяржаве, да яшчэ і
не дасягае працаўнік іншым.
Колькі машын з надпісем
«Дзяржнагляд» і іншымі.
Магчыма, гэты злодзея гор-
ши за таго, што штосьці
ніясе.

С.Гаравач, Шчучын

**У сваім Чыкага
я памятаю пра свае
Глыбокіе**

Я з вялікім сумам у
сэрцы прачытала арты-
кул «Загадкі страшнай
знаходкі». Хацелася б і
мне прыехаць у тэрыторыю
нашай царкви ў Глыбокім і па-
маліцца за супак дун-
зіндзіненых там у скляпенні
Божых людзей. Не ведаю,
якога часу гэта ахвяры. Але
добра памятаю, што рабіла-
ся за Сталінам.

Мне было ўсяго восем
гадоў, як прышылі да нас са-
веты. Многа прыйшлося
чучы да маіх Мамы і Таты аб
здзеях, учыненых тады і
пазней супраць нашага бела-
рускага народу. Людзі Божы
гінулі як мухі тады. А
кали прышлі да нас немцы,
усю віну складалі саветы на
немцаў.

Маю сям'ю тады ледзь не
павезлы ў Сібір толькі, што
Мама сказала: «Што
эта за ўлада, што мы мусім
дачаў і даваць, а нам чын-
на дастаць ўзямен?» Са-
ветчык тады ўзяў блакнот са
свайго партфеля і запісаў
нашу сям'ю на візу ў Сібір,
зазначыўшы, што наша сям'я —
«ворагі Савецкага Саю-
за». Гэта было 21 чэрвеня
пасля абеду, а назаўтра рас-
пачалася вайна. Саветчык
зіншы разам з яго парт-
фелем назаўтра, 22 чэрвеня.
І ўтм партфель ў блакноте
было і наша прозвішча. Так
мы цудам уратаваліся ад
смерці, якую нам рахтавалі
саветы, вывезены ў Сібір.

**Вера Ромук, Чыкага
(ЗША)**

Як я быў акупантам
У Беларусі шмат тых, хто
выконваў
кінтэрнацыянальны доўг»
у быўлой Чэхаславакіі, у
тым ліку і аўтар гэтага
ліста. Але я ехаў туды не
ваваўц.

Мне, маладому хлопцу, вельмі хацелаць ўбачыць свет, убачыць на свае вочы, што дзеяцца там. Не зважа-
ючы на моцную савецкую прапаганду, удавалася ўбачыць і пераканацца на факт-

ах, на чыім баку праўда.

Амаль на самай мяжы, у
раёне станцыі Чол, нам вы-
далі каскі і новыя аўтаматы, а
таксама па трэх «кражкі» з
патронамі. Памятаю, што
страху не было, але было
нейкай пачуцце хвялявання і
спядявання на сутрачу з
нечым новым, невядомым.
Раніцай, як аўтамабіль
наш аўтамабільны батальён
рушыў цераз мяжу, непада-
лек ад Кошиц. Свае ноги
аўтаматы мы закінулі за
сидзенне ў кабіне аўтамабіля,
каб не перашкаджали, і каскі
мы паздымалі, бо мнона
балела шыя, але хутка над-
зівалі, калі бачылі прыблі-
жэнне камандзіраў. Наша
калоні расцягнулася ўздоўж
ад Кошиц да Прагі, да і
ўсё падарожжа па тэрыто-
рый Чэхаславакіі доўжылася
каля трох дзён. Мы ехалі
на колоні, змяняючы адзін
другога за рулём, і любавал-
іся краівідам незнамай нам
місцавасці.

Калі прыбылі на месца
прызначэння, камандзір ба-
тальёна абясціў, што зўятра
атрымаем акупацийнае а-
бмундзіраванне і акупацийны
паёк. Так я стаў акупантам...

На акупаванай савецкай
войскамі тэрыторыі былі
сустэрэзы з рознымі людзьмі:
і з маладымі, і з пажылымі.
Адзін малады чэх падарыў
мне значок з выявай Маса-
рыкі...

Да савецкай акупациі я
адносіўся адмойна. Гэта
было наслідкі над невялікай
еўрапейскай краінай.

У гэтыя годы спаўніеца
40 гадоў, як я пакінуў Чэхас-
лавакію, дэмабілізаваўшыся
з войска. Ніякіх адзнакаў у
вæзенных білетах не рабіла-
ся, «не рэкамендавалася»

дзæтнебудзь успамінаць аб
свайм знаходжанні ў Чэхас-
лавакіі.

Трэба падзякаўца Богу, што
аўтамат не спатрబіў,
бо за час слухбы не зрабіў
з яго ніводнага выстралу,
нават вучнаба. Аб акупаван-
ай краіне засталіся самыя
светлыя успаміны. Назаўсё-
ды ў душы засталася гэтая
прыгожа і працавітая еўрапей-
ская краіна.

**Бярнارد Пакульніцкі, Га-
радзіз (Нясвіжскі раён)**

Сталінка — Галінка

Я ўсе, колькі я по-
мнлю, звалі Галія, Галін-
кай. Але аднаго разу
мне трапіў на вока яе
паштарт. Разгортава яго і
бачу — наша Галінка ніякай
не Галінка, а Сталіна, Сталінка.

Гэта мянэ дужа зацікаліва.
От што пачу: «Мой тата
быў зэўзяты партыец, —
згадвала Сталінка—Галінка.

Апошнім часам, да вай-
ны, працаўваў у Чэркаўскім
райкаве партыі інструктарам.
Усіх чатырох дачукам назы-
ваў у гонар знаных дзеячоў,
іхніх дзяяць. Першую —
Розай, у гонар ніемецкай

вайсковіцы Розы Люксембург.
Заты была Клара — у гонар Клары Цэткін.
Трэцюю называла Святлану.
Гэтака імя мела Сталінава
дачку. Мянэ ён называў Сталін-

Рэклама ў мінскім метро.

за такое імя мянэ немцы
могуць першай паразыць.
Але, хвала Богу, нашу сям'ю
як рапікамаскую эвакувалі ў
глыбокі тыл.

Пасля вайны трохі супа-
коілася. А тут смерц Сталіна.
Усе галасілі па ім. Само-
цілася, галасіла і я. А чаго? А
неўзабаве начальнік культ Сталіна
развэніцаў: «Сталін такі,
Сталін гэткі», і я пачала
саромеца сваё імя, тацца.
Калі зінёмілася з кім,
называла сібе Галінай. Бала-
зе, імя Сталіна меладынае
з імем Галіны, трохі сугучнае
з ім.

— А ці не было ў вас жа-
даніца афіцына, юрыдычна
змініц сваё імя? — неяк я
пачікаўшы ў сваёй субяд-
ніцы.

— А навошта?

Гэтая імя — адзінае, што
засталася ў мене як памяць
пра тату, які загінуў у пер-
шыя гады вайны.

Уладзімір Содаль, Мінск

Кракадзіл у бронзе

З усіх персанажаў
аршанска парку я пазнаў
хіба Кракадзіла Гену
з Чабурашкамы да
вялікому статую Гулівера
з маленькім чалавечкам
на далоні. Дасціпныя
аршанцы імгненна
ахрысці глыбокі
персанажаў — Саша
і Коля...

Адносаў малай скульпту-
турнай формы ў гарадскім
ландшафце Беларусі можна
ўжо пісаць дысертацыі.
Асаўліва адносаў яе неда-
рэчніці да бескарыснасці;
такіх прыкладаў і ў Мінску
безліч. А пачатак гэтаму
шквалу безгушчыстымі
зівушамі, бывы пакладзены ў
Лідзе, дзе насупраць гасцін-
цы паставілі бронзовую

скульптуру «Камандзіровач-
ны» — дзядзька ў пакягн-
ым гарнітуруку з вазіл...

Такіх «камандзіровачных»
намала прынеслы Оршы ле-
ташнік «Даждынка». Ля ўва-
ходу ў ЗАГС паставілі з-
гадкавае бронзоваве крэслы з
гэтым жа загадкавым чараві-
чкамі перед ім. Паглядзеўшы
на шыльду ўстановы, можна
загадацца, што гэты чараві-
чак мае дачыненне да та-
коагу агульнага грамадзянскага стану,

як шлюб, і, напэўна, неяк да
казкі пра Папялушку.

У дэйцівым парку над

дзіцячым парку і ля ЗАГСу
— доступу не мелі.

Юрка Концік, Орша

**Беларусы
не атрымаюць
нічога**

Маючая адбыцца
прыватизацыя стане
яшчэ адной несправяд-
ливасцю для Беларусі.

Усё эканамічнае багацце
Беларусі (заводы, банкі,
транспартныя сістэмы) пры-
вывозіцца заходнія і рас-
тварыліся ў Індыяні, Кітай, Кітая...

Беларусі не мелі
нічога ў вытворчасці
і прадпрыемствах дапушчаны
не будзе, ці ў проста не
хопіц грошай. Тое ж самае
і з насельніцтвам.

Т.Шаклач, Мінск

УДАКЛАДНЕННЕ

Цэны гадзіннікаў
Longines пачынаюцца ад
1000 ёўра, а не ад 7000
ёўра, якія былі напісаны ў
№36. Дзякую Алею
Юшк, за ўдакладненне.

«НН» з радасцю друкует ў газете і на сایце www.nn.bn.by
чытальці лісты, водлукі і меркавані. З прычыны
валікага аб'ёму пошты мы не можам папярэджаць
атрыманне Вашых лістоў, не можам і вяртаць
неапублікаваныя матэрыялы. Рэдакцыя пакідае за
сабой права рэдагаваць доцісы. Лісты мусіць быць
папісаныя, з пазнакай адресы. Вы можаце дасылаць іх
поштай, электроннай поштай ці факсам.

Наш аддас: а/с 537, 220050 Мінск. e-mail: nn@nn.bn.by.
Факс: (017) 284-73-29

Галерэя «Ў»

Наватарская Галерэя сучаснага мастацтва адчынілася ў пункце прыёму шклатары.

Сюды можна прыходзіць у кедах, а можна прыходзіць басанож. Можна прыходзіць з марозівам, а можна і без яго. Тут можна з разумнымі тварам развязаць пра сучаснае мастацтва, а можна круціць пальцы калі скроні. Галерэя сучаснага мастацтва! «Ў»!

— Калі я быў маленком, у гэтым будынку быў прыём шклатары «Дыніс». Быўвало, і я сюды прыходзіў буталькі здаваць. А сёня буду тут вершы чытаць — расказвае Віктар Жыбуль.

Галерэя сучаснага мастацтва адкрылася для сваіх прыхільнікаў увечары 7 кастрычніка. Завывалы кірчалі: «Хочаце прыходзіце, хочаце не прыходзіце. Можаце з разумнымі тварамі разглядзіць творы, а можаце хуценька пансіц ў бар». Ахвотных да сучаснага мастацтва хапала і ў бары, і калі твораў — інсталяцый Сяргея Крупчанікі. Кожная залі галерэі была біткам набита.

У сваім вітальнім слове дырэктар галерэі Кацярына Шатэрнік расказала пра юнікальнасць гэтага месяца: «Акрамя галерэі, у хуткім часе адкрытым тут каварнік і кінгарно. Каб людзям творчым і думаочым нічога тут не забаранялася і не было ніякіх табу».

Табу на адкрыцці галерэі заўважана не было.

Галерэю «Ў» падтрымалі

інтарнэт-правайдэр «Альтэрнатыўная лічбавая секта» (брэнды «Атлант-тэлекам» і «Шларкі дамавік»), а таксама Беларускі Народны Банк.

Быўлі чытанні Пастарніка басанож на па-бо-сескую халодным асфальце, быўлі танцы аголенай дзіўчыны з прыкрытым шалікам тварам, быў і спев Сяргея Пукста, падчас якіх некаторыя закрываілі вушы, а некаторыя пічаслаў пляскілі ў далоні. І пакуль у адной зале гучай акадэміон пад ўмельнымі рукамі музыкаў з гурту «Гуруз», у другой зале беларускі літаратаў чытаўлі вершы: пра маты, Радзіму, хакайні і цыркулі.

Наведаць галерэю сучаснага мастацтва «Ў» можна ў любы дзень ад 10.00 да 22.00.

**Зайдзіце хаяць б проста
ў прыбіральню — там можна
маляваць на сценах.**

38 кастрычніка можна паглядзець на персанальную выставу Сяргея Кірушчанік Earth Art. 12 кастрычніка можна патрапіць на презентацыю кнігі Аляксандра Сапегі. 27 кастрычніка ў галерэі адбудзешца майстар-клас аўстралийскага музыканта, мэдэя-артыста Бена Фроста. На гэтым этапе галерэю «Ў» падтрымлілі інтарнэт-правайдэр «Альтэрнатыўная лічбавая секта» (брэнды «Атлант-тэлекам» і «Шларкі дамавік»), а таксама Беларускі Народны Банк.

Калі няма прага да сучаснага мастацтва, але будзеце праходзіць побач, зайдзіце хаяць б проста ў прыбіральню — там можна маляваць на сценах. Адрас галерэі: праспект Незалежнасці, 37а, у дверыках за крамай «Том Гейлар».

Настава Шамрай

На адкрыцці не забылося
без голага цела.

СЦІСЛА

У Мінск прывезлі Гальдоні і Талстую

IV Міжнародны фестываль тэатральнага мастацтва «Панарама» пачаўся ў Мінску пастаноўкай «Пінскі шляхты» паводле Дуніна-Марціненкі. Цягам месяца глядачы зможуць убачыць спектаклі па творах Шэкспіра, Талстой, Шміга, Астроўскага, Гальдоні. У «Панараме» будзуть удзельнічаць з Беларусі, Італіі, Літвы, Польшчы, Расіі, Швейцарыі, Эстоніі.

«Сучасны руска-беларускі слоўнік для школьнікаў»
выйдзе ў друку. Ён адаптаваны да новых правілаў арфаграфіі.

Новы тэатр адкрывае першы сезон

9 кастрычніка. Мінскі Новы драматычны тэатр (вул. Чайкінай, 16) адзеў стаў гісторыю ад студыі «Де-Я?», што ўзімліў ў другой палове 1980-х, а пасля набыла статус дзяржаўнага тэатра і новую назыву. Сёлет глядачы зможуць пачуць голас сумлення жывога, разумнага і, галоўнае, якое не забывае.

Лявон К

СМ; КМ

**Проза Мюлер просталінейная,
нешматлоўная, празрыстая
да непрыстойнасці. Эстэтычныя
назіранні, моўныя эксперыменты
яна прыходзявае для пазіі.**

Лаўрэаткай Нобелеўскай прэміі па літаратуре за 2009 год стала Герта Мюлер — нямецкая пісьменніца, што нарадзілася ў Румыніі і стала пісьменніцай за Чайшеску.

«Яна глядзіць на гаспадароў палітыкі вачымі ахвіры», — напісаў юлаўна пра Герту Мюлер ў нямецкай газеце «Цайт». І втры ён — вершы, раманы і эсэ — «важкая літаратурная віха, голас сумлення ў часы ідэалагічнага эзору, варожасці і прыгнёту».

Сёлета Нобель уручаны літаратурнай змагары за славу, летапісу злыбеду і нічиасці, якіх толькі знаць. Мюлер не сумніваецца, што ў хуткім часе нехта яшчэ, нехта на ішайлі змілі зноўку аўпіненца пад прыгнётам. Толькі імёны душыць цялую і дзялогіць зменшы.

Мюлер — падвойная ахвіра. Сотні гадоў тому вілікія групы неміці адправівалі ў Румынію і жылі там самастойнімі вісковымі суполкамі. Хай сабе двухмоўны, але румынскія немцы жылі адасоблены, гетазаваны ад каронных румын. Калі Герта нарадзілася ў 1953 годзе, гэтая мешчаніня была гнанія румынскім немцам не было як варнуцца на гістарычную Радзіму, бо камуністычныя рэжымы прости не дазвалялі. Адайнае, чаму вчылася забытая і занядалая грамада, — гэта мова страху і маўданія.

Мюлер парушыла гэтае маўданіе яничэ дзэўчынай: акрамя сваіх асноўнай прафесіі перакладніцы з нямецкай на румынскую, яна зрабілася пе-рэкладніцай з маўклівай нямецкай на нямецкую гучную — пачала пісаць дээрэзкія вершы. Гэта не спадабалася «Секурытатэ», румынскому аналагу савецкага КГБ: за вершы і за адмову супрацоўнічыць з паліцыяй яе звалъ-

У Нямецчыне хутка высветліла, што яна не можа пакінць за спінаю варожасці і прыгнёт, і стульце пазэй і проза прысвячана звычайному чалавеку ў надзвычайных, немагчымых становішчах, па ўмовах палітычнай тварыні. Так шмат хто з яе герояў — імігранты з дэспатычнай Усходняй Еўропы: Іран з рамана «Падарожжы на адной назе» прыязджае ў Берлін з ананімнай уходзінсці рапанескай краіны і мусіць даць рады не толькі сваіму змрочнаму мінулому, але таксама шэрочкі лігатнічнай сцвігі пылізванага Берліна.

У «Крайне злітённых сліваў» герайня

Калі не мы, то яны

8 кастрычніка ў пасольстве Літвы ў Мінску прайшла навуковая канферэнцыя «Прычыны пачатку Другой сусветнай вайны: ролі камуністычнай і нацысцкай ідэалогіі».

Эдмінас Багданас: «Калі мы не будзем гаварыць аб гэтым, то нехта скажа за нас».

Быў прэзентаваны фільм «Расія ў вайне» і слайд-праゼнтацыі, прысвечаныя паралічнію сталінізму і нацызму. З дакладамі выступілі журналіст, даследчык злачынстваў камунізму Андрэй Пачобут, кандыдат гістарычных навук Ігар Кузінаў, ды депутат літоўскага парламента Паўлюс Саўдагарас.

У дзяржаўнай канферэнцыі і пасол Літоўскай Рэспублікі Эдмінас Багданас. Фармулюючы мэту сустэрэй, ён адзначыў: «Калі мы не будзем гаварыць аб гэтым, то нехта скажа за нас».

АП

Нобелі-2009

Медыцына: за раскрыццё працэсу старэння

Нобелеўскую прэмію ў галіне медыцыны і фізіологии атрымалі амерыканскія даследчыкі Элізабет Блэкберн, Кэрал Грайдер і Джэк Шостак.

Яны практычна раскрылі сакрэт старатані і прадзе падзеду клетак чалавечага арганізма. Адкрыціе дазволіць даследаваць прыроду анкалагічных захворванняў, а таксама працэсу старэння чалавека.

Цікава, што тварэтычна адкрыціе амерыканскіх вучоных было абрэгунтавана ў 1971 годзе савецкім даследчыкам Аляксеем Аўчынікавым. Сам Аўчынікав не каментуе расшэнне Нобелеўскай камітэта, аднак група расійскіх вучоных ужо выказала сваё абурэнне. Амерыканцы адкідаюць абінавучанні, заяўляючы, што не знайміся з тэорыямі савецкага даследчыка.

Рашэнне Нобелеўскай камітэта можа абаўтрацца на жаданне самога Нобеля, якое прадугледжвало да-

ваць прэмію менавіта за практычныя адкрыці, а не за тэорыю. Сёлетняя прэмія ў галіне медыцыны стала юбілейнай — сotай.

Фізіка: за оптавалаконны кабель і лічбавае фота

Нобелеўскую прэмію ў галіне фізікі атрымалі кітаец Чарльз Као і амерыканцы Уіллард Бойл і Джордж Сміт.

Кітайскі фізік узнагароджаны за адкрыціе ў галіне перадачы інфармацыі з дапамогой оптавалаконнай тэхнікі. Као, дасёў, што магчымасць перадачы даўжэньні залежыць толькі ад уласцівасці матэрыялу, з якога зроблены оптавалаконны кабель.

Уіллард Бойл і Джордж Сміт атрымалі прэмію за вынаходніцтва тэхналогіі, на аснове якой пракце большасць матрыц сучасных лічбавых фота- і відеакамер. І лічбавая фотафота стала часткай штодзённага жыцця вялікай колькасці людзей.

Хімія: за біялогію

Нобелеўскую прэмію па хіміі за 2009 год атрымалі Ада Ёнат з Израіля, брытанец індыйскага паходжання Вентакраман Рамакрышнан і амерыканец Томас Стэйп. Яны зрабілі адкрыціе ў сферы вывучэння структуры і функцый рыбасомы — часткі клеткі, якая сінтэзуе бялак. Кур'ёз у тым, што адкрыціе не мае дачынення да хіміі, хутчэй, належыць да біялогіі. Адна з Нобелеўскай прэміі ў галіне біялогіі не існуе, і было вырашана так унганараўца даследчыкаў.

За ўсю гісторыю ўручэння Нобелеўскай прэміі ў галіне хіміі толькі три жанчыны становіліся лаўрэаткамі: Марыя Складоўская-Кюры ў 1911 годзе, яе дачка Ірен Жаль-Кюры ў 1935-м і Дората Кроўфут у 1964-м. Такім чынам, Ада Ёнат стала чацвёртай жанчынай-хімікам, узнагароджанай Нобелеўскім камітэтам.

АП

Артыт на абцасах

**Нязручны абутак у маладосці?
Захворванні ног у старасці.**

Пра эта гавароць вынікі даследавання, надрукаванага ў Arthritis Care & Research. Хваробы ў ступаках і пальцах — адна з 20 самых распаўсюджаных прычин звароту да лекара ў пасажентаў 65—74 гадоў. Болі могуць суправаджацца сімптомамі рэуматычнай поліартрыту, цукровага дыябету, падагры, наступствамі расцягнення звязак, пягліц, удараў і пераломаў.

Для даследавання ўпльыву абутку на ўзінкненне болі ў нагах даследчыкі з Шкілы здароўя ўніверсітэта Бостона даследавалі группу з 3372 чалавека ўзросце больш за 50 гадоў — 1472 мужчын і 1900 жанчын. Іх нізіралі на практыку шасці гадоў.

Варта адзначыць, што ў Заходнім Еўропе абутак на абцасах менш пашыраны, чым у нас.

НасБ

Цудадзейнасць ёгуртаў перабольшаная

Навуковцы з Еўрапейскага організацыйнага біяспектака называлі хлусніней звязы пра карысыць для арганізма прафітычных напояў. Калі вы чулі пра ёгурты, якія падвышоўшы імунітэт, вынікаючы шкоднымі мікрофабаў і маюць іншыя гаючыя ўласцівасці, то ведаеце, пра што гаворка.

Апроч таго, што несумленна, яшчэ і незаконна. Вось жа і кампа-

нія Danone, якая практыкуюча настойваць на карыснасці сваіх прадуктаў, вядомых пад маркай Activia і DanActive, падаўліла выплаціць па сто доляў кожнаму спакынту, які аўбінаваўся ў яе падманс. Фонд выплат — ажно 35 мільёнаў доляў.

cz

Пад уладай Кароны

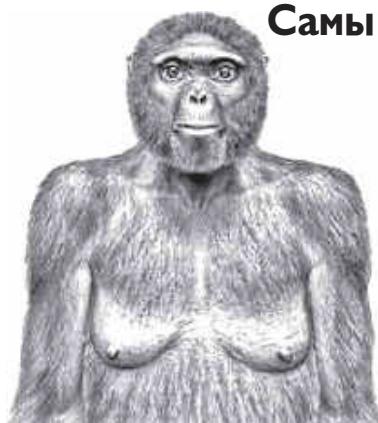
Польскія каралі з ахвотай палівалі ў Белавежы. Мясцовым жыхарам забаранялася волна карысціца ляснымі бағаціямі — была ўведзеная сістэма дазволаў, якія выдавалі спецыяльную службу. Карабеўская паліяніні часам насыпівалі на хонкіх якіястях. Так, у 1426 годзе Ягайла з маладой жонкай Софіяй хаваўся ў Белавежы ад пошасці, якія апанавала карабеўства.

У пазнейшыя часы палівали ў пущы любілі Сцяпана Багура, Ян Казімір, Аўгуст III. Апошні праславіўся разам з разамахам. Захавалася сведчанне карабеўскай забавы: «Наўясенішы Аўгуст III кароль польскі паліяў тут разам з жонкай і сынам на збору і забіў іх 42, з якіх 11 вялікіх і 7 меншых, а таксама 18 жонкіх, а таксама 13 ласей».

У часы Пантоўскага адміністратара пущы быў малернізатар Антоній Тызенгауз. Ён актыўна ўзяўся за інфраструктуру: абінаваў карабеўскія сядзібы і збудаваў канал, што злучыў ракі Нарву і Нароўку... Аднак традыцыя карабеўскіх паліяніні з'яўлялася разам з Рэччу Паспалітай.

У імператарскіх руках

Пасля падзелу дзяржавы пущай ніхто не апекаваўся. Векавыя бағація рабаваліся першымі лепшымі гаспадарамі, якіх за гроши

Ардыпітэкс-саміца Арды. Здымак камп'ютарнай рэканструкцыі.

Самы стary продак чалавека

Аўстралопітэчку з імем Люсі скінулі з п'едэсталі самага старадаўнага продака чалавека. Цяпер там усталявалі іншы від, ардыпітэка, ад саміць, прапанованай Арды. Пра эта піша часопіс Science.

Першыя парочкі прадстаўнікоў роду ардыпітэкў былі выяўлены ў Эфіопіі ў 1992 годзе. Шкілет самой саміцы Арды знайшлі ў 1994 годзе. Навуковцам спартрэблілася 15 гадоў, каб з вялікай асірэжнасцю выцягнуць косткі з замілі і даследаваць. Выявілася, што Арды, якая жыла 4,4 мільёнаў гадоў таму, з'яўляецца адной з найстарэйшых з вядомых продака чалавека. Люсі ў пародніні з ей — дзіўчо: яна маладзейшай на 1,2 млн гадоў.

Па зямлі Арды перасоўвалася на задніх канечнасцях, а па драўках лазіла хутчэй, чым малі. Вынаходка даводзіць, што ў эволюцыі чалавека была доўгай перадная стадыя, раней ніводнамага. Крытыкі ж кажуць, што Арды не папярэдніца чалавека, а прадстаўніца паралельнай галіны эвалюцыі.

ЛК

для Белавежскай пущы. Добра ўжо тое, што яна яго перажыла. Будзем спадзявацца, што самыя непрыемныя часы ўсе ў гісторыі мінулі і Белавежу чакае росквіт. З народнінай, Пущы!

Алесь Пілецкі

Чалавек, якога не было

45 гадоў таму знялі
Хрущова. Піша Віталь
Тарас.

Апошнім часам усё больш разомаваў, публікай, фільмаў і телеперадач прысыцьца Сталіну. Пра яго гаворыць як пра «ефектулага менеджэра», згадваюць яго ролю ў Вялікай Айнынай вайне. А вось Хрущова, які развінічаў культ Сталіна, амаль не ўспамінаюць.

Працяг збіцца начаўся пры Брэжневе, 14 кастрычніка 1964 года адбыўся пленум ЦК КПСС, які зняў з пасады першага сакратара Хрущова. Па сутнасці, ігэта быў дзяржаўны пераварот, арганізаваны партыйнай наменклатурай, якая даўно марыла скінчыць «дарагога Мікіту Сяргеевічу». Адправілі чалавека на пенсію (дзякаваць Богу, не ў турму) і зрабілі выглед, як быццам яго і не было. Напрыклад, кінахроніку, у якой Гагарын ідзе пра Краснай плошчы і рапартуе пра свой палёт у космас, паказвалі ў скарочаным выглядзе: выразілі кадры з Хрущовым, да якога той рапарт быў звернуты...

Засталось хіба слова «хрущоўка»...

Хамская ўлада

Увосень 1964 года я пайшоў у першы клас. Некаторыя тагачасныя размовы дастроўскіх памятаю. Напрыклад, пра тое, што ціпер, калі ў краіне будзець два кіраўнікі — генеск Брэжнёў і старшыня Савета міністэрстваў Касыгін (Хрущоў гэтыя дзве пасады сумяшчыў), адбудуцца змены да лешшага, стане больш свабоды. Тыя размовы мне нагадваюць ціпераційнай развігай Расіі пра тандэм Пуцін-Мядведзеў.

Чамусыці інтэлігэнцыя напачатку ўскладала вялікія спадзіванні на Касыгіна, хоць, як мы ведаем, быў ён тыповым стаўлінскім воўкам, які крохчыў па трупах. Як, даречы, і Хрущоў.

Хрущоў вырас у беднай сям'і, пачатковую школу наведаў да выпадку да выпадку. З чатыроццаці гадоў працаўшаваў шахцёрам у Данбасе і супраўднай адукцыяй за ўсё жыццё так і не атрымаў. Займаючы галоўную пасаду ў ракетна-ядзернай дзяржаве, Хрущоў заставаўся цемным чалавекам.

Карыстаючыся яго невултвам,

вакол яго асобы круціліся прайдзісцві і маляўры ад наўку. Самыя відомыя з іх — акадэмік Лысенка, які пры Сталіне разігралі ѿсаўскую генетику і фізічна зіншчылі многіх біёлагу, у тым ліку выдатнага селекцыянеры Мікалая Вавілава. Лысенка заставаўся ў фаворы і пры Хрущове.

А вось яго дачка Раёда Адзюбей была вельмі адукаванай і інтэлігэнційнай жанчынай. Шмат гадоў яна рэдагавала часопіс «Наука и жизнь». (Эцэ Хрущовіца Адзюбей быў галоўным рэдактаром «Вівестій».) Эканаміст Мікалай Шмілён, які таксама быў сваяком Хрущовіх, успамінаў такі эпізод. Хрущоў прыйшоў да маўзоў пасля працы разлівананія. Нехта яму даклаў, што юр'й прыдумаў хіtruю наўку — разводзіць і вывучаць мух у баларатарыях. Шмілён з дапамогай Рады спрабаваў Хрущову патлумачыць, што законы спадчынніці ў прыродзе можна, канчине, выучыць і на сланах, але на мушках-дразгафілах усе ж зручней і ганней. А юр'й тут увогуле ні пры чым. Генетык Вавілава, напрыклад, быў рускі. Хрущоў набрыўшы крываў, грункую кулакам па стеле і пачаў крываць: «Дразгафілы! Жыды! Дразгафілы! Жыды!...»

Ён неаднократна публічна крываў матам пісменнікаў на нарадах у Крамлі, на выставе ў Манежы

мастакоў-нефармалаў называў «підарацамі» і «абстракцыстамі». Адзін з тых «абстракцыстў» — скульптар Эрнест Неізвестны, дарэчы, стане аўтарам славутага помніка на могіле Хрущовіча.

XX з'езд

Кім-кім, але дурнем Хрущоў не быў. А інакш не перамог бы. Берно, а потым іншых стаўлінскіх ваўкоў — Молатава, Малінкова, Кагановіча. Пры Сталіне яго трымалі за блазна, смяяліся з яго. Ён быў тутоўстві і нязігравы (вынік перансенсанай у маладосці хваробы). Сабры па палітбюро лічылі яго недалёкім. І пралічыліся.

Палітолаг Андрэй Піянткоўскі, гаворачы пра відомыя артыкул Дэмітрыя Мядзведзеўа ў інтэрнэце, у якім той крывацьна афіньява сучасны стан Расіі, іранічна заўбажаў: уявіце сабе, што Хрущоў зачытвае свойі славуты антыстаўлінскі даклад на з'ездзе партыі, а ў прайдзісце сядзіць таварыш Сталін. Гэта пра тое, што Пуцін, на якім таксама ляжыць поўная адказнасць за сітуацыю ў краіне, ричыць ўлады выпускаць з рук не збраеща.

На ХХ-м з'езіце ў прэзідымуме, варта памятаць, сядзелі тэя самыя Молатав, Малінков, Каганович, а таксама Варашылаў, Булгарін, іншыя вернія стаўлінцы.

Пасля смерці правадыра тады прыйшло мениць за牠ы гады.

Дэлегатам з'езда не трэба было тлумачыць, што такое сталініччына. Свяякі і знамёны многіх паянірэлі ад рэпрэсій. Таму каваць, быццам яны не ведалі таго, пра што гаварылася ў дакладзе, было б гэтак сама наўфа, як сівярджаць, быццам члены НСДАП у Германіі не ведалі пра злачынствы Гітлера. Іншыя справа, што пра сталінскія злачынствы нельга было гаварыць. Хрущоў не проста парушыў табу, быў прыводзіў факты і

дакументальныя сведчанні, і ўсё гэта заносілася ў пратакол з'езда. А то, што прыхільнікі Сталіна ўсё гэта выслухалі і не плячылі, ставіла іх у безвыходнае становішча. Хто не з першым скраратаром — той супраць лініі партыі.

Крытыка Сталіна Хрущовым мела абмежаваны характар. Прыкладам рэпрэсій, які ён прыводзіў у дакладзе, быў тым, што члены партыі рабочынкі і савецкіх кіраўнікоў рознага рангу. Менавіта тады нарада засядала папулярны міф, ныні бытуючы Сталін «адстрыльвалі начальніцтва».

Лібералізацыя

Казаць пра тое, што масавы тэрор пачаўся ў фаворы і пры Леніне, што ахвярамі рэпрэсій сталі мільёны сялян, рабочых, амаль уся інтэлігэнцыя, Хрущоў не хацеў.

Але галоўным вынікам XX з'езда было то, што мільёны незаконна асуджаных выйшлі на свободу. Толькі ў Беларусі ў 1956 годзе з лагераў варнулася калія 30 тысяч чалавек. У іх ліку Ларыса Геніош, Сяргей Грахоўскі, Станіслаў Шушкевіч, іншыя дзеячы беларускай культуры.

Адбылася рэабілітацыя народу, рэпрэсаваных Сталінім падчас вайны — калымкай, карачаеўшай, чачніцу. Але ўзманицілася і русификацыя. Як падтүхнула відомая фраза, кінутая Хрущовым падчас пасёздкі ў Мінск у 1959-м годзе: «Чым хутчай мы начим гаварыць паслясіцку, тым хутчай пабудуем камунізм».

Лібералізацыя рэжыму, якую тады называлі «адлігай», не зашкодзіла Хрущову патапіць у крываў нацыянальнае паўстанніе ў Венеры ў лістападзе 1956-га.

Хрущоў быў перакананым камуністам, а значыць — вайнічным бязбожнікам. Пры ім узманичыўся наступ дзяржавы на рэлігію.

Пры Хрущовіце сяляне нарэшце атрымалі паштапты. Але ўзыхнуць з палёткай ім не далі. У

выніку барацьбы з «прыватнаўласніцкімі інтынкціямі» яны былі вымушчаны дрэўца трэба было плаціць падатак, рэзань авечак і коз, якіх забаранілі мець у хатніх гаспадары. Можна было трымаліць толькі адну карову і адну свінню. А памер прысадзіўнага ўчастка абмежавалі 35 соткамі.

Іншая гісторыя

Хрущова знялі «за волонтерызм». Але ў народзе гэтага слова не ведалі. У анекдотах яго называлі «хрупчы», «тля кукурузнай». Гэта было яшчэ самае мяккае.

Міжтым, узровень жыцця ў гарадах на пачатку 1960-х значна ўзрас.

У савецкіх людзей упершыню з'явіўся волны час, магчымасць сядзіць па краіне і адчыніваць. Можна было, напрыклад, пасядзець з кампаній ля вогнішка, спесь пад гітару, распавесці анекдот, не боячыся роптасі.

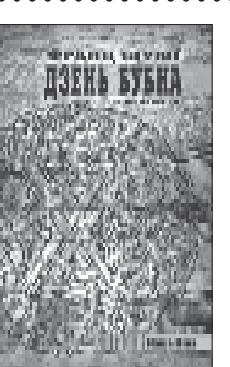
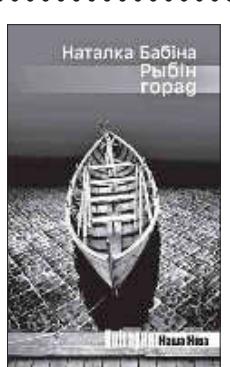
Ідэалагічна вайна пры гэтым, канечні, не спынялася ні на дзень — партыя змагалася не са стылягамі, марнагаўцамі, адчыненіцамі. У замежнай палітыцы працівялася «халодная вайна», якай ў выніку ракетнага крызісу на Кубе ледзь не скончылася «гарачай» — тэрмядзэрнай вайной.

Да гэтага Хрущоў стаў першым савецкім кіраўніком, які наведаў Злучаныя Штаты. І хай і Захад не без падставаў пабайваўся савецкага лідэра, асаўліва, калі ён зачяліў, «што сацыялізм заканчае капіталізм», усё-такі заходнія журналісты разгляделі ў ім жывога чалавека. Гэта пазней пашвердзіць і мемуары Хрущовіча, надыстованская ім на магнітную стужку і тайна вывешеная на Захад. Там ён вылікай хутчай сімпаты ў шырокай публіцы.

Непіт падобнае албудзенца праз трыццаць гадоў з Гарбачоўм.

Як і Хрущовіца, яго ўзенавідзіць не толькі наменклатура, але і народ. Адраджэнне сталінізму пры Брэжневе началося не з пастановай партыі, а з партрэтаў правадыра па школу ў кіраўніцтве грузавікоў. Інтэлігэнцыя лічыла, што так адбылася, ба народ нічога не ведаў пра злачынствы Сталіна. Сення сказаць так ужо німожна. Шмат чаго вядома.

Але чаму народ любіць дыктатараў і не любіць тых, хто дае свабоду — і эта ўжо зусім іншая гісторыя.

«Арлекін» і «Зязюльчына гняздо» на сцэне Купалаўскага

У Мінску праходзіць файны тэатральны фестываль «Панарама».

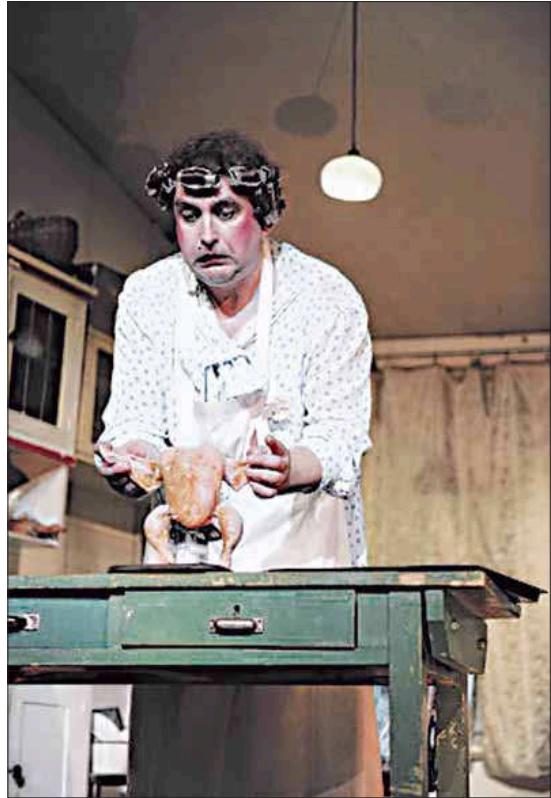
У Мінску праходзіць тэатральны фестываль «Панарама». Ужо амаль скончылася беларуская частка, а нас чакае яшчэ міжнародная праграма. Спектаклі іншаземных тэатраў будуть праходзіць часам на нацыянальных мовах, аднак гледачы зразумеюць усё, што адбываецца на сцэне, дзякуючы сінхроннаму перакладу або субтрыям.

16 і 17 кастрычніка. Даўрэят ўропейскай прэміі «Новая тэатральная разлінка» рэжысэр Алвіс Херманіс са сваім Новым рыйскім тэатрам прадставіў меладраму з пераапранніем «Соні» паводле бурлескных апавяданняў Тацціана Талстой.

19 кастрычніка. «Праляточы над гняздом зязюлю» Кена Кізі. Уладальнік прэстыжнай «Залатай маскі» Башкірскі дзіржжыны акадэмічны тэатр драмы імя Мажыты Гафуры. Пачатак а 19-й.

22 кастрычніка. Тэатр Аскара Каршуноваса пакажа шакспіраўскі «Сон у летнюю ночь». Пачатак а 19-й. Аскарас Каршуновас — адзін з самых вядомых маладых рэжысёраў Еўропы, уладальнік тэатральных прэмій Эдмінбургскім і Рыйскім фестываліах.

24 кастрычніка. Драматычны

Спектакль «Соні». Пастаноўка Новага рыйскага Тэатра.

ВЫСТАВЫ

Шаўковая сэрца

У выставачнай зале бібліятэкі імя Пушкіна (вул. Гігантаў, 4) з 16 кастрычніка да 22 лістапада будзе прадавацца выставка аўгарскай ліхтлы «Шаўковая сэрца». На выставе можна будзе ўбачыць не толькі ліхты беларускіх народу, але і ліхты з Расіі, Украіны і Азербайджана.

Дзікіе жыццё ў цэнтры Еўропы

У Мастацкім музее (вул. Леніна, 20) з 18 кастрычніка прадавацца выставка Саргяна Пальвікі «Дзікіе жыццё ў цэнтры Еўропы».

Польская выйлёнчнае мастацтва XVIII—XX стагоддзяў

Да 2 лістапада ў Мастацкім музее будзе прадавацца выставка «Польская выйлёнчнае мастацтва другой паловы XVIII — першай паловы XX стагоддзяў» са збораму музея.

Паміж небам і зямлёй

Ад 16 кастрычніка да 7 снежня ў Мастацкім музеі будзе прадавацца выставка скучытуры Андрэя Ветрабея «Паміж небам і зямлёй».

Казачная краіна

У кінатэатры «Перамога» (вул. Інтэрнацыональная, 20) ад 16 кастрычніка да 10 лістапада будзе прадавацца выставка «Казачная краіна», прымеркаваная да нацыянальнага свята Чхі — 28 кастрычніка. Фотадэйм адлюстроўвае север лягенд, звязаных з цырком і шарганам місцін Грагі і дзявою-коць долькі магі.

Тэхна-арт. Жалеза

Да 18 кастрычніка ў галерэі «Універсітэт культуры» (Кастрычніцкая пл. 1) прадавацца выставка серыі праекта «Тэхна-арт». «Жалеза» будзе прадстаўлены праданы Уладзіміру Цзеслеру, Вадзіму Качану, Андрэю Шчукіну і іншых іншых.

Выставка адной «Мадонны»

Да 30 кастрычніка ў Мастацкім музее (вул. Леніна, 20) будзе прадавацца выставка адной карынты. Гэта твор

італьянская жывапіс Парыса Бардона «Мадонна з дзіцем, святым Антоніем Падуанскім і святым Іакавам» з калекцыі Музея правінцыі Бары (Італія).

Апосталы Гервяты

У галерэі нацыянальнага музея імя Сяргея Сямёнова і Св. Апелены 15 кастрычніка падзеяліся прадставіць выставу імператара Альбрехта Гервяты.

Літаратура. 1989-2009: Зменлівы свет — адбіты час

У Музеі сучаснага выйлёнчнага мастацтва (пр. Незалежнасці, 47) да 25 кастрычніка прадавацца выставка сучасных фота — «видамастаўства». Выставка будзе зদумана ў святы дзень Св. Георгія, які ён быў падарунак падзеі Берлінскага мура. На ёй паказваюцца аўтары з восьми краін, згрупаваны па чарцьеях важнейшых темах: сям'і, самадзяржавіцця, юрбенасці і галоўкі.

ІМПРЭЗЫ

Бутэлкі Дзмітрыя Сцроцава

У Палацы мастацтва (вул. Казлова, 3) 16 кастрычніка (пятніца) адбудзецца прэзентация янкіні Дзмітрыя Сцроцава «Бутэлкі свету». Бур'яну дзяржыць Энцер Вінцэнт, Міхаіл Ганчароў, Ганя Дубинец, Вольга Елінаўская, Алені Казаніца, Марыяна Кунёўская, Марыя Мартысевіч, Ігар Галевіков, Мікалай Раноўскі, Дзіна Сенініца, Людка Сільвія, Дмітры Сцроцав, Віктор Транас, Андрэй Хадановіч. Уваход вольны. Пачатак а 18-й.

КАНЦЭРТЫ

Рок па вакаціях

23 кастрычніка ў «Рэктары» (вул. В. Харукай, 29) — «Рок па вакаціях». Бяруць уздел: «Ляпіс

Трубяцкі», Neuro Dubel, «Краман» Спэціяльна запрошаны гости: Drum Ecstasy, «Авангард-школа». Пачатак а 18-й.

The UNB

24 кастрычніка ў «Графіфі» (зв. Калініна, 16) — The UNB. Пачатак а 19-й.

КІНО

Французскія дакументальныя фільмы пра фатаграфію

У канферэнц-зале Мінскай абласнай бібліятэкі імя Пушкіна (вул. Гігантаў, 4) будзе демантавана кампазіція на тему «Фотографы Еўропы». Аўтары афіша — Іяна Калініна і Генрых Габа.

КІНА ТАМЫРЫ

Тэатральная галерэя «Літаратура і мастацтва» (вул. Грушэўскага, 11) прадставіць фільм «Кіна Тамыры».

ТЭАТРЫ

15 кастрычніка

Тэатр імя Горкага — +1 (плос адні)

Тэатр оперы і балета — «Севільскі цырюльнік»

Тэатр беларускай драматургіі — «Дрёныні плац» (Ільінічы, драматычны)

Музычны тэатр — «Марыца»

16 кастрычніка

Тэатр юнага глядчыча — «Караліўства лістэрэзак»

Тэатр оперы і балета — «Бандэрка»

Купалаўскі тэатр — «Гаўліка»

Тэатр імя Горкага — «Утайка»

19 кастрычніка

Купалаўскі тэатр — «Віслелі»

Купалаўскі тэатр — «Сон у летнюю ночь» (Тэатр Аскараса Каршуноваса)

Музычны тэатр — «ОНона і Авося»

Тэатр імя Горкага — «Анджэлі

20 кастрычніка

Тэатр драмы — «Шапенія»

Купалаўскі тэатр — «Хакане ў стылі барока»

Тэатр імя Горкага — «Легенда пра беднага дзіўшы»

23 кастрычніка

Тэатр лялек — «Віясельцы цирко»

Тэатр імя Горкага — «Герад заходам сонца»

Музычны тэатр — «ОНона і Авося»

Тэатр беларускай драматургіі — «Шлях у Цярград»

Тэатр юнага глядчыча — «Ліса і вінаград»

24 кастрычніка

Музычны тэатр — «Залатое куране»

Тэатр юнага глядчыча — «Барбары»

Тэатр беларускай драматургіі — «Гірагі-голівудская ведъмь»

Тэатр лялек — «Віясельцы цирко»

Музычны тэатр — «Прынцэса цырка»

Купалаўскі тэатр — «Паўлінка»

Тэатр імя Горкага — «Дядыкаў сон»

Тэатр юнага глядчыча — «Мешчанін у дваранстве»

тэатр імя Пушкіна (Магнітагорск) пакажа расійскую класіку паводле Астроўскага «Наўальныца». Пачатак а 19-й.

25 кастрычніка. З больш экзатичных краін на фестывалі выступіць тэатр Gota Dulce з Венесуэлы. Пастаноўка «Гоцин». Рэжысёр — Сабіна Альвес. Пачатак а 20-й.

27 кастрычніка. Не абыдзеца і без прыўкраснай панарамаўскай завядзенікі: канцэрт гуртоў, якія складаюцца з артыстамі драматычнага тэатру «Тэатральны саўнд». Удзельнічоць: «Срэнае вяселле», «Дзецідзяцей», Naka, Malanka-orchestra ды іншыя. Пачатак а 19-й.

31 кастрычніка. Закрые праграму спектакль «Арлекін» — служка двух гаспадароў міланскага тэатра Piccolo Teatro di Milano, якому сусветнай вядомасцю прынесь заснавальнік — слынны тэатральны рэжысёр і драматург Джорджа Стрэлер. Рэдкі прыклад прайдзівага тэатральнага чарапуйніцтва, спектакль «Арлекін», жыве сваім жыццем ад часу стварэння тэатра, зазнайшы шматлікі аданаўлені і мадыфікацыі. Да 1961 года Арлекін выконваў вілкі Марчэла Марэні, а пасля яго смерці ў 1963 — Феруца Салеры, чые дасціпныя і пластычны вітуозныя трукі ўайліў вітаўныя ўсе тэатральныя храстаматы свету. Пачатак а 12-й і 19-й.

31 кастрычніка. Закрые праграму спектакль «Арлекін» — служка двух гаспадароў міланскага тэатра Piccolo Teatro di Milano, якому сусветнай вядомасцю прынесь заснавальнік — слынны тэатральны рэжысёр і драматург Джорджа Стрэлер. Рэдкі прыклад прайдзівага тэатральнага чарапуйніцтва, спектакль «Арлекін», жыве сваім жыццем ад часу стварэння тэатра, зазнайшы шматлікі аданаўлені і мадыфікацыі. Да 1961 года Арлекін выконваў вілкі Марчэла Марэні, а пасля яго смерці ў 1963 — Феруца Салеры, чые дасціпныя і пластычны вітуозныя трукі ўайліў вітаўныя ўсе тэатральныя храстаматы свету. Пачатак а 12-й і 19-й.

Расійцы зрабілі кавер на «Чароўнага трусіка»

Юра Дзямідовіч праславіўшыся толькі адну песню, «Чароўнага трусіка», напоўніцу спажывае зоры плён: спірь бы запрошаны, разграваць Prodigy (толькі ўмовы контракта з «блізкімі дядзікамі») не дазволілі яму зрабіць эзату, а цяпер ён даслужыўся і да кавер-весці свайго хіта.

Нашаму «Трусіку» даніну пашаны аддадзілі расійцы: у сваіх «шыскіх» іранічных формаў Дзямідовіч опус перапяялі напаўжартава рок-сім'ёрка NestroyBand, членам якой з'яўляецца рэзидент «Камеды-клуба» Iгар Элвіс Мерсон.

У кліпе да кавера саліст NestroyBand's Сева Макін грымаснічае, намагаючыся ўдаць беларускага спевака. Першая частка песні зроблена ў стылі металічнай запілі.

Тым жа часам першапачатковую версію песні «Чароўнага трусіка» ў сувесі яго аўтара зрабіў 400 тысяч чалавек (і гэта толькі па адным канале).

ЛК

ТІНА АФІША

«Русалачка» для дзетак ад Хая Міядзакі

Рыбка Поні на высле

(Gake no ue po Ponu)

Японія, 2008,

100 хв.

Рэжысёр: Хая

Міядзакі

Жанр: Анимэ

для ўсей сям'і

Аднака: 7 (з

10)

Маленка, але цікавая рыбка Поні, дзячка падводнай феі, любіць наізіць за людзьмі. Адночыні яе выратоўвае хлопчык Сузукі, які ўпадаў у яе. Поні марыцца стаць маленкай дзяўчынкай, але эзата не падаўшыца ўяному бакцы — злому марскуму чарапунку.

Пяшчоты і крохкі фільм Хая Міядзакі — гэта

«Русалачка» для пяцігадовых, залюлянья японскай магіяй і наястрашнымі цудамі. Творы Хая Міядзакі — шматлікавыя, дзвісонасныя і глыбокія фільмы, даступныя і для дзяцей, і для дзяўчат.

У адрозненіе ад іншых фільмаў («Энсесеня прывілы», «Прынцэса Мананоке») — карынці «Рыбкі Поні» амаль беспраблемная, крыху саладжавая і вельмі простая. Але эзата не адмінле ўнікальнае анимацыйнае радасці: мядузы гушыкаюць ў вадзе, хіпушы чароўнікі швэндаецца па сушы, а дзяжу́чынка пад «валькірыйную» музыку блажыць кацінам.

У падвадном свеце з важным выгледам дафілю-юць даплатопныя рыбы, на зямлі дасціпныя бабкі ўспамінаюць цунамі дзён мінуўшых.

Для дэдам самое тое. Кампазітар Джоэ Хісаішы атрымалі узнагароды за музыку да фільма, а Міядзакі з «Рыбкай» намінаўся на «Залоготага льва» Венецыянскага фестывалю.

3 і 12 да 18 кастрычніка карынці дзманструеца ў мінскіх кінатэатрах «Піянір» і «Аўрора».

Андрэй Расінскі

Граф вярнуўся

Дзесятак гадоў таму
пра гэтага выбітнага
фатографа ведалі ў Беларусі
адно чытачы «НН». Сёння
ў Нацыянальным музее
гісторыі і культуры ідзе
ўнікальная выставка фотаў
Бенедыкта Тышкевіча.

Менавіта нашыя публіка-
цыі паспрыялі таму, што гэ-
тае імя заўважыў Юрый Васі-
льёў, куратор музея-галерэі
«Свет фота». Спадар Васі-
льёў, заслужаны работнік
культуры Беларусі, разам з
французскім дыпламатам
зрабіў вялізарную арганіза-
цыйную работу дзеля таго,
каб у Нацыянальным гісторы-
чым адкрылася ўнікаль-
ная выставка.

Яна адметная не толькі
тым, што абсолютна больша-
шы адмыслову бачаць
гэтыя творы ўпершыню, але і
тым, што гэта трэцяя іх выст-

**Выставка графа
Бенедыкта Тышкевіча**
будзе экспанавацца
ў Нацыянальным
гісторычным музее (Мінск,
Маркса, 12) да 29
кастрычніка. Пасля
выстава пераедзе
ў Гомель, у Галерэю імя
Вашчанкі (4—17
лістапада), а затым
у Полацк, у галерэю
Нацыянальнага гісторыка-
культурнага музея—
запаведніка (20 лістапада
— 8 снежня).

тава наогул.

Арыгіналы гэтых фатагра-
фій выстаўляліся толькі
адзін раз у Францыі ў 1994
годзе. У 1999 годзе выставка
ягоных твораў адбылася ў
Вільні. Гэта была сапраўдная
сенсация. Большасць з фотаў
прысвечана беларускім на-
родным тыпажам канца
XIX ст. А выставу зрабіў Му-
зей фатаграфіі горада Ша-
лон-сюр-Сон — гэта ў Фран-
цыі, дзе Бенедыкт Тышкевіч
правёў свае апошнія гады (ён
дажыў да 1935 года).

Калекцыя фатаграфій Бе-
недыкта Тышкевіча пераходзі-
ла ў Нацыянальны музей
Нісефора Ньюпса. У 1993 годзе
гэты музей выпадкова набыў
у парыжскага антиквара
цудам ацалелы альбом
фатаграфій Тышкевіча: 86
адбіткаў на кардоннай аснове,
якія зафіксавалі разнастай-
ныя мясціны і людзей Бела-
русы, Францыі і Італіі. Увогу-
ле, архіў Тышкевіча згараў
яшчэ ў часе Першай сусветнай
войны. Гэткі ж лёс напаткаў і
калекцыю твораў мастакта, што захоўвалася ў ягоным бе-
ларускім маёнтку Вялая (іні
Вялава), што на Івянеччыне. Ад усяго, імаверна, застаўся
толькі гэты альбом. І вось, на-
рэшце, гэта ролікі зноў у
Беларусі. Пасля стагоддзя забыця граф вярнуўся ў родны
краі.

Бенедыкт Тышкевіч нарадзі-
ўся ў Немежы, што літараль-
на на самай цяперашній бе-
ларуска-літоўскай мяжы. Ма-

енткі меў па ўсім свеце, у тым
ліку і ў Налібоцкай пушчы.
Тышкевіч быў заможным
арыстакратам, які атрымаў у
спадчыну розныя аўктыўны
капітал, але не гэтак
баліваў-паляваў, як за-
нураваўшися ў пытанні этнагра-
фії, археалогіі і лінгвістыкі.

Ён стаў адным з першых у
свеце майстроў фатаграфіі.
Ен арандаваў караблі, каб
вандраваць, аб'ехаць Індію,
Кітай, Японію.

Свае найлепшыя здымкі ён
экспанаваў на выставе ў
Філадэльфіі, у Амерыцы
(1876), дзе і атрымаў за іх

свой першы медаль. Нязякка
падлічыць, колькі часу праі-
шло ад вынаходніцтва фатагра-
фії наогул. У здымках
Тышкевіча выявіўся адначас-
на і мадэрнізм, і рамантызм
творцы. Ён адчуваў адказ-
насць перад кожным адбіткам —
сярод іх імяя выпадковых.
Складанасць нечаканых кам-
пазіцый сведчыць аб вялікім
прафесіялізме. Ягоныя
творы — сапраўдныя шэдэўры
беларускай фатаграфіі. З
іх на нас глядзяць і вясковы

і mestachkoўцы, і рамеснікі.
Фатаграфіі слянчай і вясковых
прыгажунь у строях таго
часу, у натуральным ася-
роддзе — гэта сведчанне адк-
рытага светапогляду і ўвараж-
івага вока Тышкевіча. Тут і
здымкі ягонага палацавага
побыту, і інтэр'еры вясковых
хат і корчмаў, стылёвых буда-
ары, сядзібы і кухні, вясковыя
сцэнкі і партроты сваякоў. Ён
увасобіў у фота наўважней-
шыя характеристыкі Бела-
русы і беларусаў таго часу.

У 1883 годзе, калі памірае
жонка, граф з трывім дзесяці-
перыяджамі ў свае француз-
скія маёнткі. Назаўжды. Ён
уладкоўваецца ў сваім маёнт-
ку ў шыкоўным прыгараадзе
Парыжа. Ніз і цалкам прысвя-
чае сябе фатаграфіі. З таго
часу ягоная сувязь з родным
краем абарвалася. Графа
Тышкевіча пахавалі ў Ніцы ў
сямейнай пахавальнай каплі-
цы.

Але ягоныя фота, зроблены
на больш за сто гадоў таму
ў Беларусі, ізноў вярнуліся да
нас. У гэта і зраз цяжкі паве-
рыць. Але паверьце — гэта
наша сапраўдная класіка.

Сяргей Хароўскі

ТЭЛЕПРАГРАМА НА 19–25 КАСТРЫЧНІКА

«Белсат» — гэта незалежны беларускі спадарожнікавы тэлеканал

19 кастрычніка, панядзелак

- 19:00 Аб'ектыў (аглід падзеяў дні)
- 19:05 Документальная газдзіна: «Беларускі фронт, альбо Размовы пра мову», дак. фільм, рэж. Віктар Корзун, 2007 г., Беларусь
- 19:55 На колах (зтамбліны тэлекасціпіканала «Нямецкая хваль»)
- 20:25 Госць «Белсату»: Лявон Баршчэўскі
- 20:40 Беларусы ў Польшчы
- 21:00 Аб'ектыў (голоўны выпуск)
- 21:20 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Рагвалод і Рагнеда» (спланаваная праграма)
- 21:30 «Кансультанты» пад рукоўствам садэра, серыя: 29 се-
рия
- 22:25 Асабісты капитал (еканамічна праграма)
- 22:40 Аб'ектыў

22 кастрычніка, чацвер

- 19:00 Аб'ектыў (аглід падзеяў дні)
- 19:05 «Ганча Піковая Сім'ёрка», серыя: 23 серыя
- 19:35 Yo!life! (модадзевая праграма)
- 20:30 На колах (зтамбліны і тэлекасціпіканала «Ня-
мецкая хваль»)
- 20:25 «Бульбашка», мультсериал: «Запіс у БРСМ»
- Дыржаркт школы, дзе вучыцца Віта Бульбаш, працага-
дзе далучэнне да беларускай партыі. Ён расказвае вуч-
ням, што скірбам партыі не трэба думачы, а толькі въ-
сіцца даручэнням, бо думачы за іх будзе праздзяцэн. Ін пад-
крэслівае, што ў тых, хто адносіцца ўступіць у партыю,
будуть праблемы. Сатырычнае бачанне працэсу (дзала-
гавіці) моладзі.
- 20:40 Еўрапейскі Саёс без сакрэтаў, 16 серыя: «Еўра-
фермеры»
- 21:00 Аб'ектыў (голоўны выпуск)
- 21:20 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Клім Смальячі і Ау-
рам Смаленскі» (спланаваная праграма)
- У XII ст. Смаленск быў на пiku свайго развіцця, не толькі
гаспадарчага, але і культурнага. Смаленская княства стала
адным з найважнейшых цэнтраў на ўсходнеславянскіх
землях. Тады і нахіль быў скроюкі відомасці імені Кілія
Смальячі і Афрама Смаленскага.
- 21:25 «Лінія», 5-ы сезон: «Змойкні!», маст. фільм, рэж.
Франсіс Вебер, 2003 г., Францыя. У ролях: Жэрар
Дэпартадзе, Жан Рэно.
- 22:50 Аб'ектыў (пайтор)

24 кастрычніка, субота

- 19:00 Аб'ектыў (аглід падзеяў дні)
- 19:05 «Аблавушак», мультсерыял
- 19:10 Аўгустапад прам Еўропу, 7 серыя: Прага
- 19:25 Макрофон: канцерт гурту «Літлі Трабулякі» на
цыркманіі ўручэнні прэміі «Рок-каранація—2008».
- 20:00 Еўропа сеанс (тэлеспеціканала «Нямецкая хваль»)
- 20:25 Тыдзень з радыё «Свабода» (аналітычная праг-
рама)
- 21:00 Аб'ектыў (голоўны выпуск)
- 21:15 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Клім Смальячі і Ау-
рам Смаленскі» (спланаваная праграма)
- У XII ст. Смаленск быў на пiku свайго развіцця, не толькі
гаспадарчага, але і культурнага. Смаленская княства стала
адным з найважнейшых цэнтраў на ўсходнеславянскіх
землях. Тады і нахіль быў скроюкі відомасці імені Кілія
Смальячі і Афрама Смаленскага.
- 21:20 Суботні сеанс: «Змойкні!», маст. фільм, рэж.
Франсіс Вебер, 2003 г., Францыя. У ролях: Жэрар
Дэпартадзе, Жан Рэно.
- 22:50 Аб'ектыў (пайтор)

25 кастрычніка, пяціца

- 19:05 «Аблавушак», мультсерыял
- 19:10 Прэс-экспрэс (аглід медыяў)
- 19:25 «Таяніца крэпасці шыфраў», тэлесперація: 2 се-
рия
- 20:00 Форум (ток-шоу): «Веравіянэнне ў Беларусі»
27 чэрвеня 2002 г. палата прэдстадзіўніцтва новую
редакцію закона «Аб свабодзе сумлення і рэлігійных
арганізацій». З гэтага моманту баланс у дзяржавенных
паміж дзяржаваю і канфесійнай парушыўся. Незадаволе-

насці новым законам прывяла да таго, што ў 2007—
2008 гг. быў сабраны 50 тыс. подпісі за змену гэтага
акту. Што не задавальняе падпісантаў?

Упершыню з саўецкіх часоў за кратам атрымалі свята-
ры, якія праводзілі багаслужбы без даволю мясцовых
органаў улады... За апошніх 5 гадоў шмат хто з кіцоў
мусіў пакінуць Беларусь, бо улады адвіліся працягнуць
ім візы... За 2002 г. змагацца з свой будынак мінскія
грамада «Навея жыццё». У 2006 г. у гэты пратстанцкі
царкве адбылася самая масавая галадзюйка, падчас якой
вернікі патрабавалі абараніць свае правы перад Мінгар-
выканкамам. Справа «Навога жыцця» дагэтуль застаецца
ца не вырашана...

21:00 Аб'ектыў (вынікі тыдня)
21:25 Анон «Еўропу» (інфармацыйная праграма)

22:00 Фільмакіт майстэр: «Літлі трабулякі», маст. фільм,
рэж. Ліо Маль, 1990 г., Францыя—Італія.

Бурлівы травень 1968 года. Не зважаючы на страйкі ды
хваліўшыся ў Гарыкі, см. і збрэзца на пахаванні мачі —
уладальніці вялікое сарадніцтво. Мілы, сіні памерлі, усі
сіламі спрабаў захаваць мейтак, як астатнія стадкемцы
хочуць прададаць...

21 кастрычніка, серада

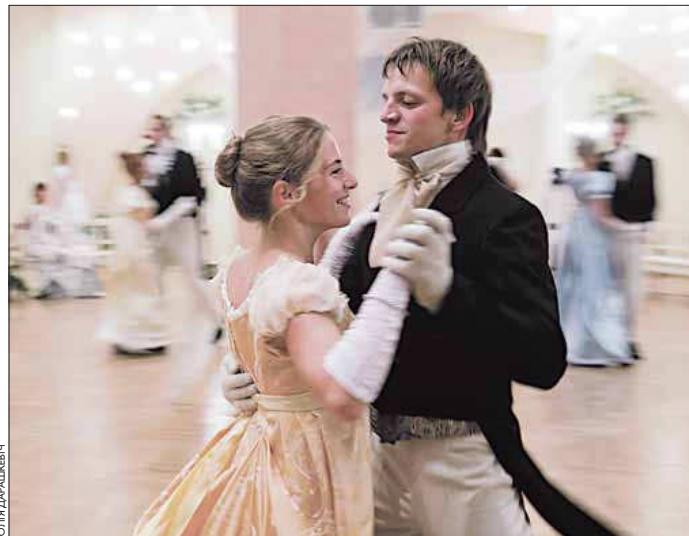
- 19:00 Аб'ектыў (аглід падзеяў дні)
- 19:10 Праект «Будуўніцтва» (навукова-папулярны тэ-
лекасціпіканала «Нямецкая хваль»)
- 19:40 Форум (ток-шоу): «Мастак і час»
- 20:30 Эрпартэр (публіцыстычна-інфармацыйная праг-

У Мінску пройшла 33-я камбінаваная міліцейская эстафета. Удзельнічалі прадстаўнікі ўсіх раённых управлінняў унутраных справаў і іншых падраздзяленняў ГУУС Мінгарвыканкама, а таксама Унутраных войск. Не ўсе ўдзельнікі пранікліся аваўязкам. Службовыя сабакі ленаваліся, таму міліцыянтам прыходзілася ім дапамагаць.

Сталічная багема ніколі не спіць. На фота: паказ модаў маскоўскага мадэльера Валянціна Юдашкіна прайшоў у Палацы Рэспублікі 8 кастрычніка.

Агінскі ў мінулыя выходныя прымаў баль. Танцавалі, як звычайна, падэграс, галоп, польку-трайку, фігурныя вальсы і, канечно, той самы паланэз. Разгадвалі шарады, дамы гулялі ў карты, а мужчыны аддавалі перавагу шахматам. Напрыканцы вечара не абышлося без дузлі. Так МГА «Гісторыка» ў Маладзечне адзначыла дзень народзінаў слыннага кампазітара і палітычнага дзеяча Міхала Клеафаса Агінскага. На мэце было аднавіць атмасферу велікасвецкіх балуў XIX стагоддзя. Уласнаруч зробленыя строі, рэплікі ўздэльнікаў — усё адпавядала духу той эпохі. Была, была такою Беларусь...

Нобелеўскую прэмію міру ўпершыню далі не за справы, а за слова. Нарвежскі нобелеўскі камітэт уганараваў Барака Абаму, які яшчэ і зрабіць чінчага не паспей на сваёй пасадзе. Палюбіўся чалавек еўрапейцам.

АНЕКДОТ

Пытанне армянскому радыё:
— Скажыце, што эта значыць, што Абаму далі Нобелеўскую прэмію міру?
— Памятаеце, як прэмію далі Гарбачоў? Значыць, ЗША разваліца.

Жонка: Для жанчыны святкаванне 40-годдзя заўсёды

балочна.
Муж: Дык чаго ты святкуюш яго піты год запар?

Мужчына прыходзіць на прыём да лекара:
— Доктар, я так моцна храпу, што буджу сябе самога.
— Дык якая праблема!
Кладацца ў суседнім пакой.

АНЕКДОТЫ З ЖЫЦЦЯ

Закон бумеранга.
Аднаго віскоча запрасіла сабутальніца на дзень нараджэння. У кішэннях пуста, а культурна выпіць хочацца. Не разгульціся. Надраў біромя кветак у суседскім гародчыку, пайшоў у гості.
Праз месец вирашыў правіць уласны дзень народжэння.
Зявіліся грошы. Хапіла на піць пляшак. Толькі гульнуў як след не удалося, бо ў хату набегла паўсельніца. Усе з кветкамі.

Вірніўся багаты дзядзька з замежнага курортага. Склікаў усіх сваіх сваякоў. Паказае, выхвалічыся, фотаздымкі:

— Эта — я ў ростаране, эта — я на пляжы, віно персікім закусваю, эта — за столом, у гості нас запрасілі. Найудачні прымененік не паддзяліе захаплення:
— Дзядзька, ты што, кабан? На кожнай фатаграфіі жарэн!

**Падслухала
Таціяна Барыскі**

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАННІ
Сізіццаў Арцём віншоў з Днём народжэння! Кахаю цібе, міны! Марыя
ПАДАРОЖЫ
Аnton Astanovіch запрашае ў склоўскі падарожжа і лістападамарынку: Мінск—Літва—Літва—Польшча—Літва—Украіна—Двор Нагілава—Архірэйскае Училишча—Мінск. Т.: (029) 111-73-32; (017) 262-73-43

Запрашаему падарожніка з Экіпажа беларускіх касцюмісткаў 25 кастрычніка (першыя падарожнікі: Мінск—Нароўля—Літва—Швіція—Літва—Украіна). Т.: 18-22 лістапада: Прага—Дрезден. Т.: +49 292-94-58; (029) 622-57-20, (029)

ПАДЗЯКІ
Кастусь Жукouski вынізвавае шырый падражу склім ХХІІІ-Філарата Гомеляўскімістадарамі Дзмітрыем Якушевічам і арганізаторамі.

«НН» 100 ГАДОЎ З ВАМІ

Прошлага месца бургамістр горада Прагі выдаў адозву да чешскага грамадзянства, у каторый кажа, што праз эты месец на чешскі нацыянальны школы треба злэчыць пайўлёнка рублю. ... чехі зложаць! Чехі — народ светлы, народ свядомы, каторы разумее, што справа грамадская, справа нацыянальная — эта таксама і справа кожнага грамадзяніна пасобны.

«НН». №41. 1909

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
галоўныя рэдактары: «Нашай Ніве»:
З. Вольскі (1906), А. Ляшкоў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А. Дзінкевіч,
У. Знамяроўскі (1920). С. Дубаўцэ (1991—2000),
сакратары рэдакцій: Настаўнічанская
шэф-редактар Альфрэд Дынько
галоўны рэдактар Альфрэд Скруко
мастакі рэдактар Сяргей Харускі
заснавальнік Прыватнае прадпрыемства
«Суродны»
выдаець Прыватнае прадпрыемства
«Суродны»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСУ:

220050, Мінск, а/c 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,
8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Справы на «Нашай Ніве» аўтарыўся. 12 палос фармату A2, 6 друк. арк. Друкуні РУП «Відэвадзецва беларускіх Друку». Ліл №02330/0494179 ад 03.04.2009. Пр. «Незалежнасць», 79, 220013, Мінск, Беларусь. Газета выдаецца ў беларускай мове, якія ён заснаваны на падставе першынства выдання №249 ад 22 снежня 2009 г., выдаражане Міністэрствам інфраструктуры Рэспублікі Беларусь. Юрдычны адрас: 220101, г. Мінск, вул. Асаналіева, 15—128. Рір №012206280014 у МГД ААТ «белінвестбанка», Мінск, код 764.

Наклад 6160.

Газета выдаецца 48 разу на год.

Нумар падпісі ў друк 23.00 13.10.2009.

Закона № 5621.

Рэдакцыйны адрас: Асаналіева 15—128.

Ціна даноўнай.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ISSN 1819-1614

